نشریه انجمن اقتصاد انرژی ایران
تحلیلی – پژوهشی – آموزشی – اطلاع رسانی

صاحب امتیاز: انجمن اقتصاد انرژی ایران
مرداد ۱۴۰۳ – ویژه نامه، شماره ۱۷۴ – ۱۷۳
مدیر مسئول و سردبیر: مرتضی بهروزی فر
مدیر داخلی: سامیه کوکبی

دبیر بخش نفت و گاز: حسین یادگاری
دبیر بخش صنعت: محمد عباسی
دبیر بخش حمل و نقل: شقایق بیاتی
دبیر بخش برق: روح ا... حمیدیان
دبیر بخش ساختمان: حسین شنوایی
دبیر بخش محیط زیست: هدیه علیشیری
دبیر بخش گزارش: امیر حسین کریمی
دبیر بخش انرژی های نو: سامیه کوکبی
دبیر بخش حقوق: مینا رویان

ویراستار: لیلا قربانی

هیئت تحریریه: محمد آقائی تبریزی، محسن ابراهیمی، حمید ابریشمی، علی امامی میبدی، مهران امیرمعینی، محمد امیری، فریدون برکشلی، مرتضی بهروزی‌فر، افشین جوان، سیدمحمد علی حاجی میرزائی، سیدغلامحسین حسن تاش، محمدباقر حشمت‌زاده، سیدمحمدعلی خطیبی طباطبائی، ناصر خیابانی، عزیزاله رمضانی، محمد مزرعتی، محمدحسین مهدوی عادلی، حسین میرزائی

گرافیک: آروین رفیع زاده

اشتراک: حمیده نوری
صفحه آرایی، چاپ و نشر: هزاره سوم اندیشه
چاپ: پیک فرهنگ
قیمت: ۸۰۰۰۰۰ ریال

سازمان آگهی ها و بازاریابی: ۳ – ۶۱ ۲۰ ۲۶ ۲۲

نقل مندرجات این نشریه با ذکر مأخذ آزاد است.
نظر نویسندگان و مصاحبه شوندگان لزوماً نظر نشریه نیست.
مسئولیت نوشته ها بر عهده نویسندگان است.
نشریه در انتخاب، ویرایش، حک و اصلاح مطالب دریافتی آزاد است.
نوشته‌های دریافتی در صورت عدم‌انتشار در نشریه پس داده‌نمی‌شود.

نشانی: تهران، خیابان وحید دستگردی (ظفر)، شماره ۱۷۷، طبقه ۴، واحد ۱۳
ماهنامه اقتصاد انرژی تلفن: ۳ – ۶۱ ۲۰ ۲۶ ۲۲
فاکس: ۶۴ ۲۰ ۲۶ ۲۲
پست الکترونیک: INFO@IRAEE.ORG

بسم الله الرحمن الرحیم

فهرست

صنعت نفت، پیشران بی‌بدیل اقتصاد ایران / مرتضی بهروزی‌فر ۲

نگرشی نوین به صنعت نفت، پیش‌شرط توسعه / امیرحسین کریمی ٤

تدوین ۳ برنامه برای کاهش خام‌فروشی نفت و رفع ناترازی گاز ٦

نظرات نمایندگان مجلس و صاحبنظران نفت و گاز در باره دکتر پاک‌نژاد وزیر پیشنهادی نفت ۱۰

حمایت حمید بورد یکی از باسابقه‌ترین مدیران نفتی از محسن پاک نژاد گزینه پیشنهادی وزارت نفت / حمید بورد ۱٤

شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور برای جهش فناورانه در بخش نفت، گاز و پتروشیمی / فرهنگ فصیحی ۱٦

دیپلماسی فعال در پیشبرد اهداف بین‌المللی / افشین جوان ۱۸

کاربرد فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا در صنعت نفت / امین امینی ۲۰

مزیت ها و نقاط قوت مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی در ارتباط مستقیم با وزیر نفت / حجت‌اله غنیمی‌فرد ۲۱

برنامه وزارت نفت دولت چهاردهم ۲٤

صنعت نفت، پیشران بی‌بدیل اقتصاد ایران

مرتضی بهروزی‌فر، مدیرمسئول و عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی

از سحرگاه پنجم خرداد ۱۲۸۷ خورشیدی و فوران نخستین چاه نفتی ایران در منطقه نفتون مسجد سلیمان، ۱۱۶ سال می‌گذرد و طی این مدت به تدریج و به صورت تصاعدی، اقتصاد، سیاست، فرهنگ و اجتماع این سرزمین کهن و باستانی، با نفت و درآمدهای حاصل از صدور آن چنان عجین شده که ایران بدون نفت حداقل در میان‌مدت در تصور هم نمی‌گنجد. هنگامی که اولین امتیاز استخراج نفت در بلاد محروسه ایران واگذار شد، درباریان کم‌خرد و ناآگاه از جهان درحال تغییر و تحول، بیان کردند که: «ما هیچ نداده‌ایم که از مداخل حالیه دولت یک دینارکم بکند، آنچه داده‌ایم منحصراً عبارت است از بعضی مواد عاطله که تا امروز هیچ منفعتی برای دولت نداشته‌اند و اگر در دست ما بماند بعد از این هم فایده‌ای نخواهد بخشید.» بدین ترتیب‌کشور تا دهه‌ها پس از اعطای امتیاز استخراج نفت، به انحاء مختلف تحت نفوذ قوای بیگانه قرارگرفت و استعمار انگلیس باتوجه به امتیاز اخذ شده، به خود حق می‌داد که در تمامی شئون کشور مداخله نموده و پی‌جوی منافع خویش در این سوی دنیا باشد. باتوجه به نقش غالب نفت در اقتصاد و سیاست کشور و تأثیر آن بر الگوی ایجاد ثروت و قدرت و به تبع آن بر امنیت ملی کشور، منابع نفتی ایران عملاً به مهم‌ترین فرصت و تهدید برای کشور تبدیل شده‌اند. فرصت از این بابت که طی چند دهه اخیر، صدها میلیارد دلار درآمد به خزانه کشور سرازیر نموده و تهدید از این جهت که با اتکای به این ثروت و درآمد به زعم برخی بادآورده، تاروپود صنعت، کشاورزی و در کل اقتصاد کشور دچار نابسامانی شده و مانع

فعلیت و خلاقیت سایر بخش‌های اقتصاد کشور شده و نظامی رانتیر را پدیدآورده است و از سوی دیگر وجود این ذخایر عظیم و درآمدهای نسبتاً زیاد، باعث ایجاد مطالباتی برای همسایگان و قدرت‌های بزرگ شده است و هزینه‌های سنگین ناشی از جنگ ۸ ساله و سپس مخارج بازسازی اقتصادی و نظامی ناشی از آن و اعمال تحریم‌های گسترده در همین راستا قابل ذکر است. از طرف دیگر، حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای و تنش‌های موجود در اطراف کشور اعم از حضور مستقیم آمریکا در خلیج‌فارس، حضور این قدرت در عراق و مداخله در کشورهای آسیای‌میانه و کشورهای حوزه خزر، حضور آمریکا و اسرائیل در آذربایجان و ترکیه، در راستای امنیت و منافع ملی قدرت‌های بزرگ بوده و در این میان نفت یکی از اهداف و عناصر اصلی است.

تحریم‌های اعمال شده سنگین علیه کشور و به‌ویژه صنعت نفت، چنان صنعت نفت کشور را تحت تأثیر قرار داده که ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخائر نفت جهان و دومین مالک بزرگ ذخائر گازطبیعی جهان، نتوانسته متناسب با این پتانسیل، جایگاهی در خور ذخائر خود در بازارهای جهانی انرژی کسب نماید و حتی در حال حاضر در تأمین نیازهای داخلی کشور نیز تحت فشار قرار دارد. ناترازی گازطبیعی و بنزین و احتمالاً به‌زودی گازوئیل، گوشه‌ای از نتایج این شرایط ظالمانه است. با توجه به این‌که کشتیبان را سیاستی دگر آمد و انتظار می‌رود با تشکیل کابینه جدید، نگاهی نو به روابط منطقه‌ای و بین‌المللی شکل گیرد، بدیهی است صنعت نفت به عنوان پیشران اقتصاد کشور، نیاز به بازبینی سیاست‌ها و اهداف خود دارد که در مرحله نخست، با گماردن وزیری از درون صنعت و در صورت به کارگیری نیروهای خلاق و توانمند داخل صنعت نفت در سمت‌های مدیریتی میانی و ارشد، این امید وجود خواهد داشت که وی بتواند پتانسیل‌های داخلی صنعت را فعال نموده و در تعامل با ارکان نظام و توضیح صادقانه کاستی‌ها و مشکلات به راس سیستم تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کشور، زمینه رفع سایه تحریم‌ها از صنعت نفت را فراهم سازد، در غیر این صورت، مشکلات مزمن ایجاد شده، به تدریج کشور را در شرایطی قرار خواهد داد که برای امکان واردات گازطبیعی از روسیه جشن بگیرد و نگران رصد تردد کشتی‌های حامل بنزین وارداتی از اقصی نقاط دنیا باشد که مسلماً، امنیت کشور به شدت متزلزل خواهد شد.

نگرشی نوین به صنعت نفت، پیش‌شرط توسعه

امیرحسین کریمی، سردبیر ویژه‌نامه

اگر از ساده‌ترین افراد داخل جامعه ایران در کوچه و بازار سؤال شود که آیا ما کشوری متمول و سرمایه‌دار هستیم، پاسخ بدون شک و قطعاً بله خواهد بود، و اگر از همان مردم عوام سؤال شود سرمایه ما چیست، بلند خواهند گفت این همه نفت، گاز و این نشان می‌دهد که انرژی به‌ویژه نفت در افکار عمومی ما بزرگ‌ترین سرمایه ملی شناخته می‌شود که البته به همین شکل است برای مردمی که از میزان فراوانی یک سرمایه با خبر هستند، ارزش آن را در معادلات جهانی می‌دانند و اما هر روز شاهد تورم لجام‌گسیخته، کوچک‌تر شدن سفره و شکاف طبقاتی هستند. به عبارتی برای ما نفت یک سرمایه رنج‌آور است نه یک منبع و مایه تفاخر. گمان می‌کنم باید نگاه به حوزه انرژی را از حیث موجودیت و فراوانی، نگرش نسبت به آن، و میزان توسعه‌ای که نتیجه این نوع نگرش است، مورد بازبینی قرار داد. نفت در ایران ما از روز نخست تا به امروز فارغ از دستاوردهای بزرگش و سودهای کلان آن، آسیب‌هایی به جهت نوع نگرش به این سرمایه خدادادی نیز به همراه داشته است. نگرشی که نفت و انرژی را دستگاه چاپ پول و مرتفع‌کننده مسائل ریز و درشت اقتصادی یک کشور در همه حوزه‌ها می‌داند، نگرشی خطرناک است. این نگرش با عرضه به شکل موجود و با توجه به شرایط تحریم بعضا حتی به پایین‌ترین قیمت، نه تنها صرفاً هدر رفت منابع است، بلکه مسبب اصلی ایجاد نارضایتی‌ها

و بی‌ثباتی اقتصادی است، که دلسردی مردم را دامن می‌زند که این زیان قابل جبران نیست. انرژی که می‌بایست نقطه قوت اقتصاد کشور می‌بود، با سیاست‌های غلط اتخاذ شده تبدیل به پاشنه آشیلی شده که امنیت کشور را هدف قرار داده است. اگر چارچوب‌های فکری و نگرش به صنعت نفت تغییر کند، بدون شک صنعت نفت به لوکوموتیو توسعه کشور تبدیل خواهد شد، ولی اگر در بر همان پاشنه بچرخد، این فرصت بی‌بدیل، به‌عنوان یک تهدید بالقوه امنیت ملی ما را به چالش خواهد کشید. هزینه این تغییر نگرش بسیار سنگین خواهد بود، اما هر کس به آن تن دهد بدون شک نامش همچون مصدق در این صنعت تا ابد خواهد درخشید. با آغاز به کار رسمی دولت چهاردهم این روزها چشم و گوش ملت به میدان بهارستان است تا ببینند وکلای ایشان مهر اعتماد بر برنامه کدام یک از وزرا خواهند زد. در این میان برای کرسی استراتژیک و حیاتی نفت نامی مطرح شده که به نظر می‌آید با ارائه برنامه‌های وی و صحبت‌های محافل تخصصی حوزه انرژی می‌توان او را مستعد تغییر نگرش در صنعت نفت دانست. جسارت و تکیه بر اسناد بالادستی مغفول مانده در حوزه انرژی می‌تواند، موتور محرک خوبی برای این تغییر نگرش توسط پاک‌نژاد باشد. انشاالله

تدوین ۳ برنامه برای کاهش خام‌فروشی نفت و رفع ناترازی گاز

وزیر پیشنهادی نفت می‌گوید افزایش قیمت بنزین را در دستور کار ندارم، برای رفع ناترازی گاز هم برنامه‌ریزی کرده‌ایم در طرح‌های ضربتی، افزایش تولید رخ دهد، مدیریت تقاضا را هم در دستور کار داریم، حساب سرمایه‌گذاری بهینه مصرف دیده شده است که می‌تواند در طراحی و تعریف مدیریت تقاضا و بهینه‌سازی مصرف مؤثر باشد. یکی از وزرای پیشنهادی رئیس‌جمهور پزشکیان به مجلس شورای اسلامی برای اخذ رای اعتماد، محسن پاک‌نژاد به عنوان وزیر پیشنهادی نفت است. پاک‌نژاد از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۷ به عنوان مشاور وزیر نفت و رئیس ستاد نظارت بر سوخت‌رسانی وزارت نفت فعالیت می‌کرد، از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۷۹ مدیر طرح توسعه میادین گازی بود و در سال ۱۳۷۹ به‌عنوان مدیرکل نظارت بر صادرات مواد نفتی و بازرسی فنی وزارت نفت منصوب شد، وی از سال ۱۳۹۷ تا پایان دولت روحانی معاون وزیر وقت نفت نیز بوده است. در راستای شفاف‌سازی و تصمیم‌گیری بهتر نمایندگان مجلس در اعتماد به وزرا، به سراغ محسن پاک‌نژاد رفتیم و از این وزیر پیشنهادی درباره برنامه‌های وی در موضوع موضوعات چالش‌های اصلی صنعت نفت و گاز نظیر ناترازی حامل‌های انرژی، معضلات خام‌فروشی، استخراج از میادین مشترک و افزایش تولید نفت، جویا شدیم. در ادامه گفت‌وگوی پاک‌نژاد را می‌خوانید:

نفت خام نمی‌فروشیم

سؤال: رهبر معظم انقلاب

بارها در موضوع به‌کارگیری جوانان متخصص داخلی در عرصه‌های مختلف صنعت تأکید داشته‌اند، ایشان بهمن ۱۴۰۰ در این‌باره می‌فرمایند که «جوان‌های ما می‌توانند کار انجام بدهند... این استعدادها را قدر بدانیم و از آنها کار بخواهیم؛ چرا نتوانند در زمینه استخراج نفت کارهای مهم را انجام بدهند؟... [اگر] به آنها کمک بشود، حمایت بشوند، می‌توانند کار انجام بدهند»؛ شما چه برنامه‌ای برای به‌کارگیری جوانان در صنعت نفت دارید؟

پاک‌نژاد: در بیانیه گام دوم انقلاب به‌طور مشخص استفاده از ظرفیت‌های جوانان کشور توصیه شده است که مورد تاکید رهبر انقلاب نیز است، ایشان در این باره مطالبات جدی دارند، بیانیه گام دوم انقلاب به عنوان یک سند بالادستی برای وزارت نفت مبنا است و طبیعتاً در برنامه‌های پیشِ رو در وزارت نفت، این موضوع نصب‌العین خواهد بود و حتماً پاسخگوی مطالبات مطرح شده در این بیانیه خواهیم بود

سؤال: یکی از مسائلی که رهبر انقلاب در حوزه نفت و انرژی تأکید دارند، کاهش خام فروشی است، شما چه برنامه‌ای برای مدیریت این چالش در دستور کار دارید؟

پاک‌نژاد: برنامه من در کاهش خام‌فروشی، منطبق بر شاخص‌های اقتصادی و راهکار آن، تکمیل زنجیره ارزش است تکمیل زنجیره ارزش با تولید نفت خام، گاز طبیعی و فراورش آنها در پالایشگاه‌ها و پتروشیمی و ایجاد محصولاتی با ارزش افزوده بالاتر است.

سؤال: رفع ناترازی حامل‌های انرژی از دیگر مطالبات رهبر انقلاب در این صنعت است، برنامه شما برای مقابله با ناترازی نفت، گاز و بنزین چیست؟بنزین گران نمی‌شود؟

پاک‌نژاد: بله رهبر انقلاب بارها از ناترازی حامل‌های انرژی گفته‌اند، ایشان تاکید دارند که کشوری که تولیدکننده نفت خام است، مناسب نیست واردکننده بنزین باشد. در این راستا ما حتماً باید تدابیری اتخاذ کنیم که این مشکلات مرتفع شود، بخشی از حل این مشکل به عنوان نمونه در مورد بنزین، راهکارهای غیر قیمتی دارد من تاکید می‌کنم در حال حاضر هیچ برنامه‌ای برای افزایش قیمت بنزین در مجموعه وزارت نفت تعیین و تبیین نشده است و قطعاً راهکارهای غیر از افزایش قیمت در حال حاضر مد نظر داریم.

سؤال: به‌طور مشخص در موضوع قیمت بنزین برنامه شما چیست؟

پاک‌نژاد: همان‌طور که گفتم درباره افزایش قیمت بنزین هیچ برنامه و طرحی در دستور کار ندارم و آنچه مد نظر داریم راهکارهای غیر قیمتی است.

۲ راهکار برای رفع ناترازی گاز

سؤال: برنامه‌های پیشنهادی شما برای وزارت نفت چه میزان با برنامه هفتم توسعه منطبق است؟ به عنوان مثال در حوزه مقابله با ناترازی انرژی.

پاک‌نژاد: برنامه هفتم توسعه برنامه‌ای است که در حوزه نفت و انرژی بسیار هوشمندانه تدوین شده است موادی که در این برنامه تعریف و بندهایی که آورده شده همه راهکارهای مناسبی هستند که می‌توانند کمک کنند به رفع ناترازی انرژی؛ وقتی صحبت از ناترازی انرژی می‌کنیم دو مورد خاص مطرح است که یکی بنزین است که عرض کردم هیچ راهکار قیمتی برای آن نداریم و دیگری بحث ناترازی گاز است که دو مولفه دارد یکی باید به سمتی برویم که برویم که طرح‌های ضربتی و در فواصل زمانی کوتاه پروژه‌هایی تعریف شود و به سرانجام برسد تا به افزایش تولید گاز منجر شود و در ادامه مولفه

دیگری که در رفع ناترازی گاز موثر است بحث بهینه‌سازی مصرف و مدیریت تقاضا است؛ ظرفیت‌های مناسبی در این باره دیده شده است از جمله تعریف حساب‌هایی نظیر حساب سرمایه‌گذاری بهینه‌سازی مصرف که می‌تواند به طراحی، تعریف و مدیریت تقاضا و بهینه‌سازی مصرف کمک کند.

هدف‌گذاری دستیابی به توان تولید ۴ میلیون و ۵۸۰ هزار بشکه نفت در روز

سؤال: یکی از مواردی که در برنامه‌های توسعه مثلاً برنامه هفتم مورد تاکید است، افزایش تولید نفت خام است که توسعه سرمایه ملی را به دنبال دارد، شما چه برنامه‌ای در این‌باره دارید؟

پاک‌نژاد: با توجه به اهداف کمی تعریف‌شده در برنامه هفتم پیشرفت، بنا است تا سال پایانی برنامه که سال ۱۴۰۷ است به توان تولید ۴ میلیون و ۵۸۰ هزار بشکه در روز دست یابیم، در پایان سال اول برنامه این عدد باید به ۴ میلیون بشکه در روز برسد در این باره طرح‌ها و پروژه‌های مد نظر داریم که اجرای آنها را تسریع کنیم منابع مالی آنها دیده شده است و امیدواریم با برنامه تولید را افزایش دهیم

۳ راهکار تأمین مالی پروژه‌های نفتی

سؤال: یکی دیگر از مسائلی که در حوضه صنعت نفت مهم است، جذب سرمایه‌گذاری است؛ شما به عنوان وزیر پیشنهادی نفت چه برنامه‌ای در این‌باره دارید؟

پاک‌نژاد: زمانی که از جذب سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای پروژه‌ها صحبت می‌شود اولین نکته‌ای که به ذهن می‌رسد، منابع مالی خارجی است، اما ما فرض را بر آن گذاشته‌ایم که اساساً محدودیت‌های ما به شکلی است که امکان تامین منابع مالی خارجی فراهم نباشد، غیر از شرایط خاص؛ در این راستا برای استفاده از منابع داخلی ظرفیت‌های مناسبی در نظر گرفته‌ایم.برای ناترازی گاز استفاده از منابع مالی صنایع

عمده مصرف‌کننده گاز یک راهکار است یعنی مثلا مجتمع فولاد در زمستان به دلیل ناترازی قطع گاز دارد، طبیعتاً با عدم‌النفع و زیان مواجه می‌شود اما این مجتمع اگر منابع مالی خود را در یک میدان گازی سرمایه‌گذاری کند و از این گاز به عنوان سوخت خود استفاده کند، کمتر با چنین مشکلی مواجه خواهد شد، یا پتروشیمی‌ها برای تامین گاز خود و جلوگیری از قطع گاز در فصل سرما باید منابع مالی خود را برای توسعه میدان گازی به کار گیرند و در چهارچوب قراردادهایی که تعریف شده است خوراک خود را تامین کنند.همچنین راهکاری دیگر مقابله با ناترازی، استفاده از بازار سرمایه است، مواردی نظیر صندوق پروژه که با مشارکت مردم زمینه‌های سرمایه‌گذاری برای مردم فراهم خواهد شد، ما تلاش می‌کنیم مردم از منافع سرمایه‌گذاری خود، استفاده کنند و این به پیشرفت پروژه‌های صنعت نفت کمک می‌کند مدل قراردادهایی را ما داریم که در آن آورده سرمایه‌گذار غیر از منابع مالی داخلی نفت است، آورده سرمایه‌گذار موجب انجام کار می‌شود، این آورده هم آنگونه نیست که مثلاً اگر پروژه‌ای ۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری لازم داشته باشد همه آن رقم باید در ابتدا عرضه شود، عنوان اکسپوژر سرمایه‌گذار تعریف می‌شود، مبلغی را عرضه می‌کند به تولید میدان نفتی یا گازی را می‌رساند با برداشت سرمایه پس از تولید اولیه امکان مدیریت جریان نقدینگی برای وی فراهم می‌شود و می‌تواند پروژه را ادامه دهد این‌ها از جمله راهکارهایی است که برای تامین مالی پروژه‌های نفتی باید استفاده کنیم.

سؤال: یکی از مسائلی که در برنامه هفتم هم مورد تأکید است، مسئولیت اجتماعی وزارت نفت و پروژه‌های نیمه‌تمام است؛ در این‌باره چه برنامه‌هایی برای وزارت نفت در صورت کسب رای اعتماد، مد نظر دارید؟

پاک‌نژاد: این یکی از ظرفیت‌هاست که در برنامه هفتم به خوبی به آن پرداخته شده است، پیش از آن ساز و کار و راهکارهای مختلفی برای برخورداری مناطق کم‌برخوردار و مناطق نفتی از بخشی از منابع خود که در حوزه سرزمینی آنها تولید می‌شود، در نظر گرفته شد، اینها باید بهره‌بردار باشند این ظرفیت وجود دارد چهارچوب مشخصی برای تخصیص منابع مشخص شده است؛ باید با نگاه عدالت محور به آن توجه کرد، ظرفیت‌های خوبی در برنامه هفتم توسعه داریم که قطعاً باید با هدایت، نظارت و حمایت نمایندگان مردم در مجلس محقق شودبرنامه‌ای که من به مجلس شورای اسلامی ارائه کردم منطبق بر سیاست‌های کلی نظام و ابلاغیه مقام معظم رهبری در حوزه انرژی و برنامه هفتم توسعه است و می‌توان گفت این برنامه، برنامه اجرایی برنامه هفتم توسعه و پیشرفت است.

سؤال: با تشکر از توضیحات شما، اگر فکر می‌کنید موردی مغفول مانده که نیاز به شفاف‌سازی دارد، بفرمایید.

پاک‌نژاد: همکاران ما در صنعت نفت کشور با توجه به نوع و ماهیت کار خصوصاً در مناطق عملیاتی، طبیعتاً شرایط کاری سختی دارند، اینجانب حدود ۲۷ سال در صنعت نفت فعال بوده‌ام با این دغدغه‌های پرسنل آشنا هستم و حتماً مسکلات آنها را دنبال خواهم کرد، جا دارد در موضوع شرایط سخت کاری همکاران در وزارت نفت، یادی می‌کنم از فوران چاه ۱۴۷ رگ سفید در آبان ۹۶، مهار فوران کاری تخصصی و بسیار سخت است اینجانب در آن حادثه در کنار همکاران عملیاتی خودم مدیریت کار را بر عهده گرفتم و در زمانبندی معجزه‌آسا با همکاری همه بخش‌ها، این فوران مهار شد این مثال ساده‌ای است از نوع شرایط سختی که همکاران ما با آن مواجه هستند در آن فوران ما چند همکار خود را از دست دادیم و شرایط بسیار سختی بود اما مردانه و جانانه پای کار ایستادند.

نظـرات نماینـدگان مجلـس و صاحبنظـران نفـت و گاز در باره دکتـر پاک‌نژاد وزیر پیشـنهادی نفت

علاءالدین بروجردی:

پاک‌نژاد می‌تواند گزینه مناسبی برای وزارتخانه نفت باشد

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در جلسه بررسی برنامه وزرای پیشنهادی دولت چهاردهم، گفت: با شناختی که از وزیر پیشنهادی نفت به دست آورده‌ام، به اعتقاد بنده با توجه به شرایطی که ما در سطح سیاسی و بین المللی به ویژه در حوزه تحریم داریم، ایشان از عهده چنین وظیفه خطیری بر می‌آیند.

غلامرضا شریعتی:

وزیر پیشنهادی نفت توان تخصصی لازم را برای در دست‌گرفتن سکان این وزارتخانه دارد.

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با اشاره به برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت بیان کرد: از سوابق و رزومه محسن پاک‌نژاد مشخص است که او از وزارت نفت شناخت کافی دارد، همچنین سن و سال وزیر پیشنهادی نیز به‌نحوی است که با توجه به گستردگی مأموریت‌های وزارت نفت، این امکان وجود دارد که با قدرت در صحنه حاضر شود و مأموریت‌های این وزارتخانه را به پیش ببرد.

وی در ادامه گفت: از نگاه بنده، وزیر پیشنهادی نفت می‌تواند در مسند سکان این وزارتخانه بسیار مفید واقع شود، چراکه او توان و تخصص لازم را برای دردست‌گرفتن سکان وزارت نفت دارد.

نماینده مردم بهشهر در مجلسی تصریح کرد: وزیر پیشنهادی نفت در فرصتی که برنامه‌های خود را به مجلس ارائه کرد توانست به‌درستی از برنامه‌هایش دفاع کند. افزون بر آن، پاک‌نژاد برای مدیریت ناترازی‌ها در حوزه انرژی و افزایش صادرات برنامه‌های قابل قبولی داشت.

شریعتی در ادامه تأکید کرد: آنچه مهم است اراده و عزم پاک‌نژاد است که می‌تواند موانع و مشکلات موجود بر سر راه وزارت نفت را کنار بزند؛ زیرا او برنامه‌های کاربردی برای مدیریت و رفع چالش‌ها در بخش‌های مختلف این وزارتخانه ارائه کرده است.

فضل‌الله رنجبر:

وزیر پیشنهادی نفت برخاسته از بدنه این وزارتخانه است

نماینده کرمانشاه در مجلس شورای اسلامی با اشاره به برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت، بیان کرد: ازآنجاکه محسن پاک‌نژاد از بدنه وزارت نفت است و از رده‌های پایین کار خود را آغاز کرده و به این نقطه رسیده است، از نظر بنده نگاه دقیق و درستی به مشکلات حوزه نفت و گاز و زیرمجموعه‌های آن دارد.

وی در ادامه افزود: نگاه کارشناسی در برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت به‌طور کامل لحاظ شده است و او به مشکلات حوزه نفت و گاز آشنا بوده و با برنامه می‌تواند در حل مشکلات این حوزه مؤثر باشد.

نماینده کرمانشاه در مجلس، تصریح کرد: وزیر پیشنهادی نفت نگاه کارشناسی به مسائل این حوزه داشته و برای حل آنان نیز برنامه ارائه کرده است.

علیرضا نثاری:

محسن پاک‌نژاد نگاه کارشناسی به حوزه نفت دارد

علیرضا نثاری عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی: برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت قابل قبول بوده و با نگاه کارشناسی به حوزه‌های مختلف در این وزارتخانه تهیه شده است.

علیرضا نثاری گفت: پاک‌نژاد یک مدیر جوان و درون‌سازمانی است که از درون خود وزارتخانه برخاسته است، شاید تجربه مدیریت کلان نداشته باشد، اما فردی باانگیزه، مسلط، باسواد و متخصص است.

وی در ادامه گفت: برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت قابل قبول بوده و با نگاه کارشناسی به حوزه‌های مختلف در این وزارتخانه تهیه شده است. بنده احساس می‌کنم اگر او بتواند سیاست‌زدگی‌ای را که در وزارت نفت وجود دارد مدیریت کند، بهترین گام را برداشته است.

نماینده نهاوند در مجلس تصریح کرد: پاک‌نژاد برنامه‌های سازنده‌ای برای مدیریت ناترازی‌ها در حوزه نفت و گاز آماده کرده است. شاید یکی از دلایل استقبال‌نکردن برخی دوستان از وزیر پیشنهادی نفت این است که او به‌طور کامل به مسائل این حوزه مسلط بود و صحبت‌های کارشناسی را مطرح کرد.

نثاری در ادامه گفت: اگر به پاک‌نژاد کمک شود، می‌توان شاهد اقدام‌های مطلوبی در حوزه این وزارتخانه بود؛ زیرا نگاهش به حوزه‌های مختلف این وزارتخانه تخصصی است.

سیدمحمد سادات ابراهیمی:

نگاه مثبتی به برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت در مجلس وجود دارد

سیدمحمد سادات ابراهیمی نماینده شوشتر و گتوند در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه پاک‌نژاد اشراف کاملی به صنعت نفت کشور دارد، گفت: نگاه مثبتی به برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت در مجلس وجود دارد.

وی با بیان اینکه وزارت نفت از وزارتخانه‌های مهم کشور است که باید از سوی فردی توانمند اداره شود، گفت: برنامه‌های وزیر پیشنهادی نفت در رویکردهای مختلف ازجمله اجرای مسئولیت‌های اجتماعی به‌ویژه در مناطق نفت‌خیز، همچنین برطرف‌کردن مشکلات و چالش‌های نیروهای انسانی، مناسب ارزیابی شده است.

سادات‌ابراهیمی افزود: امروز صنعت نفت با مشکلاتی همچون تحریم دست‌وپنجه نرم می‌کند، اما با شناختی که از وزیر پیشنهادی نفت به‌دست آوردیم امیدواریم مشکلات تحریم در صنعت نفت نیز با درایت وی برطرف شود.

نماینده شوشتر و گتوند در مجلس تصریح کرد: براساس برداشتی که از مجلس داریم و طبق صحبت‌هایی هم که با برخی از همکاران داشتیم، خوشبختانه نگاه مثبتی به آقای پاک‌نژاد وجود دارد و امیدواریم وی رأی حداکثری را از مجلس کسب کند.

امیر حیات‌مقدم، نماینده بندرماهشهر، امیدیه، هندیجان و بخش جولکی نیز با بیان اینکه مشکل تعدد قرارداد نیروهای انسانی در وزارت نفت باید حل‌وفصل شود، بیان کرد: در وزارت نفت شاهد قراردادهای متفاوت و متعددی هستیم، ازجمله قراردادهای مربوط به نیروهای ارکان ثالث که باید تبدیل وضعیت شوند. امیدواریم وزیر پیشنهادی نفت مشکلات مربوط به این بخش را برطرف کند.

وی به موضوع مسئولیت‌های اجتماعی وزارت نفت اشاره کرد و افزود: انتظار داریم که وزیر پیشنهادی نفت در کل استان خوزستان درخصوص مسئولیت‌های اجتماعی گام‌های بسیار مؤثری بردارد، همچنین باید مشکلات مربوط به استخدام و نیروی انسانی نیز حل‌وفصل شود. در کل امیدواریم وزیر پیشنهادی نفت رأی اعتماد لازم را کسب کند و البته ما نیز از وی حمایت می‌کنیم.

مصطفی مطورزاده:

رئیس مجمع نمایندگان استان خوزستان، اعلام کرد: پس از جلسات طولانی و بررسی دقیق برنامه‌ها و سوابق محسن پاک‌نژاد، وزیر پیشنهادی نفت، مجمع نمایندگان استان خوزستان به این نتیجه رسید که از وی قاطعانه حمایت کند.

وی افزود: به عنوان قطب تولید و استخراج نفت و فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی در کشور، مجمع نمایندگان استان خوزستان به این اقناع رسید که محسن پاک‌نژاد، با تخصص و سوابق اجرایی گسترده، شایسته‌ترین گزینه برای تصدی مسئولیت وزارت نفت است.

مطورزاده تصریح کرد: پاک‌نژاد با تسلط بر مهندسی بازرگانی، تجارت نفت و دیپلماسی انرژی و آشنایی با بازارهای جهانی و سازمان اوپک، مورد اعتماد و تأیید کارکنان صنعت نفت نیز قرار گرفته است.

وی همچنین از رئیس‌جمهور برای این انتخاب شایسته تشکر کرد و افزود: مجمع نمایندگان خوزستان حمایت کامل خود را از محسن پاک‌نژاد اعلام می‌کند و این حمایت پس از انتخاب وی به عنوان وزیر نفت نیز ادامه خواهد داشت.

حمایت حمید بورد یکی از باسابقه‌ترین مدیران نفتی از محسن پاک نژاد گزینه پیشنهادی وزارت نفت

حمید بورد در ارزیابی کلی از معرفی کابینه دولت چهاردهم از سوی مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری آن را ترکیبی تخصصی خواند و بیان کرد: برداشت بنده این است در انتخاب اعضای کابینه حداکثر تلاش برای ایجاد وفاق برمبنای انتخاب با رویکرد و نگاه تخصصی و نه سیاسی انجام شده است، هرچند با تخصص مناسب، نگاه سیاسی نیز تقویت خواهد شد.

وی گفت: با توجه به سابقه و تجربه آقای پاک‌نژاد در حوزه‌های ستادی، عملیاتی و بین‌المللی و داخلی صنعت نفت، وی گزینه‌ای متخصص و اصلح برای این پست است که فعالیت در برنامه‌ریزی تلفیقی، نظارت بر صادرات و مبادلات مواد نفتی وزارت نفت را در کارنامه خود در حوزه ستادی دارد.

تجربه ویژه در رشد تولید

مدیرعامل پیشین شرکت نفت فلات قاره ایران با بررسی تجربه کاندیدای معرفی‌شده در بخش بالادستی صنعت نفت گفت: محسن پاک‌نژاد مدتی طولانی معاونت امور تولید در شرکت ملی نفت ایران را عهده‌دار بوده است که درواقع مدیریت تولید تمام شرکت‌های عملیاتی شرکت ملی نفت ایران (مناطق نفت‌خیز جنوب، شرکت نفت فلات قاره ایران، شرکت نفت مناطق مرکزی و...) را در بر می‌گیرد و با توجه به تجربه بسیار مناسب وی در این حوزه، عملکرد شرکت ملی نفت ایران در آن مقطع، در بخش تولید بسیار مطلوب و قابل قبول بود.

سابقه بیش از ۲۷ سال در صنعت نفت

مدیرعامل پیشین شرکت ملی حفاری ایران با اشاره به آشنایی کامل پاک‌نژاد با مجموعه بالادستی صنعت نفت گفت: از نظر تجربه، فعالیت و تخصص در کارهای ستادی، ایشان را جزو اشخاص برتر مجموعه قرار می‌دهم. افزون‌برآن، بیش از دو دهه سابقه فعالیت

در صنعت نفت، تجربه طولانی همکاری با شرکت‌های بالادستی ازجمله شرکت ملی حفاری ایران، شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، شرکت فلات قاره ایران و شرکت نفت مناطق مرکزی ایران را داشته است و با تولید آشنایی کاملی دارد.

بورد، وزیر پیشنهادی نفت را فردی مناسب برای حل ناترازی گاز و تولید نفت ذکر کرد و گفت: ناترازی گاز موضوع فراوزارتخانه‌ای است که باید با هم‌افزایی آن را حل کرد.

اشراف کامل به موضوع صادرات

وی در ادامه با اشاره به سابقه چندساله پاک‌نژاد به‌عنوان مدیرعامل شرکت بازرگانی نفت ایران (نیکو)، این نکته را یادآور شد که او به مسائل تجارت نفت اشراف کامل دارد و یکی از نکات مثبت وی، تجربه طولانی در موضوع صادرات نفت است. بنده اعتقاد دارم می‌توانیم با توانایی‌هایی وی فروش نفت را ساماندهی و ثبات بهتری در این عرصه ایجاد کنیم تا ان‌شاءالله با رفع تحریم‌ها بتوانیم به کار خود رسمیت بیشتری ببخشیم و فروش نفت را با مقررات خاص نفت انجام دهیم. به عبارت دیگر، می‌توان به دولت و نظام این اطمینان را داد که موضوع صادرات و فروش نفت با سرعت، جدیت و انضباط مالی بالا پیگیری شود.

استقبال بدنه صنعت نفت از وزیر پیشنهادی نفت

مدیرعامل پیشین شرکت نفت فلات قاره با اشاره به مشخصات فردی وزیر پیشنهادی دولت چهاردهم برای وزارت نفت، وی را انسانی پاکدست، شریف و با روابط مناسب با عمده بدنه صنعت نفت دانست و گفت: خوشبختانه معرفی وی به‌عنوان کاندیدای وزارت نفت، با استقبال قابل قبولی از سوی بدنه نفت روبه‌رو شده است و با توجه به برنامه‌ریزی‌ها فکر می‌کنم با حضور وی در رأس وزارتخانه، مجموعه نفت به آرامش برسد.

بورد با تأکید بر استقلال رأی پاک‌نژاد گفت: براساس همکاری طولانی‌مدتی که با وی داشته‌ام، بنده او را فردی مستقل می‌دانم که استقلال رأی دارد و براساس دیدگاه‌های کارشناسی تصمیم می‌گیرد و بر سر تصمیم‌ها قاطعانه می‌ایستد.

منابع انسانی درصدر اولویت‌ها

وی بیان کرد: نکته مهم دیگری که می‌توانم در عملکرد وزیر پیشنهادی نفت پیش‌بینی کنم، توجه ویژه به موضوع منابع انسانی است که در اولویت برنامه‌های وی است و ان‌شاءالله بتواند مشکلات کارکنان صنعت نفت را حل کند و اعتماد آنان را به صنعت بازگرداند.

مدیرعامل پیشین شرکت نفت فلات قاره ایران با اشاره به این‌که بهترین مرجع برای ایجاد آرامش در موضوع منابع انسانی، بازگشت به قانون و مقررات صنعت نفت است، افزود: پیگیری ماده ۱۰ و نهایی‌شدن آن، و حل مشکل سقف حقوق به‌عنوان اجحاف بزرگ به کارکنان به‌ویژه در مناطق عملیاتی، از اولویت‌های کاری پاک‌نژاد است.

بورد اطمینان داد در حوزه منابع انسانی بی‌شک از امروز مضاعف‌تر عمل خواهد شد. البته خدمات انجام‌شده در دولت سیزدهم در حوزه منابع انسانی جای تشکر دارد، اما این خدمات بیشتر و بیشتر خواهد شد و با یک هم‌افزایی، مشکلات منابع انسانی حل خواهد شد.

سرمایه‌گذاری اولویت برنامه‌های پاک‌نژاد

وی برون‌سپاری در وزارت نفت و مشارکت جدی با بخش خصوصی، ایجاد اتاق‌های فکر با صاحبان اندیشه و تخصص و برنامه‌های جدی در حوزه فناوری را از دیگر برنامه‌های کاندیدای دولت چهاردهم برای وزارت نفت اعلام کرد و گفت: پاک‌نژاد برنامه مفصلی در زمینه سرمایه‌گذاری دارد تا با جذب سرمایه داخلی و خارجی، مشکلات توسعه‌ای صنعت حل شود.

مدیرعامل پیشین شرکت نفت فلات قاره ایران با اشاره به اینکه با وجود تعدد کاندیداها برای پست وزارت نفت، خروجی کارگروه انتخاب وزرا نیروی نفتی بوده است، گفت: در این زمینه باید از مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری کشورمان، تشکر کنیم که انتخاب وی برای وزارت نفت فردی از بخش بالادست صنعت نفت بوده که می‌توان گفت حدود ۸۰ درصد فعالیت صنعت نفت به آن بازمی‌گردد. انتخاب فردی از بدنه صنعت نفت اطمینان‌کردن به خود بدنه است، آرزو دارم ۲۰۰ هزار نفر نیروی انسانی صنعت نفت با هر سلیقه سیاسی به همکار قدیمی خود کمک کنند تا ان‌شاءالله با وفاق ملی بتوانیم وظایف خود را در قبال اقتصاد کشور انجام دهیم.

این مدیر نفتی گفت: ما پیشران اقتصاد کشور هستیم که باید از آن درآمد مطلوبی برای کشور ایجاد شود، راه آن هم این است که همه با هم باشیم. در نفت دسته و گروه و جناح معنا ندارد، تا می‌توانیم باید از مسائل سیاسی پرهیز و به تولید فکر کنیم.

شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور برای جهش فناورانه در بخش نفت، گاز و پتروشیمی

فرهنگ فصیحی، مدیر پارک علم و فناوری دانشگاه پلی‌تکنیک امیرکبیر

میزان توسعه‌یافتگی جوامع به توانایی آنها در شناسایی و حل مسائل در زمینه‌های مختلف وابسته است. به عبارت دیگر هر چقدر جامعه‌ای در درک پیش‌بینی و حل مسائل پیش‌روی خود تواناتر باشد پیشرفته‌تر است.

• علم و فناوری ابزار حل مسئله و در نتیجه پیشران توسعه است. به‌کارگیری مؤثر علم و توسعه فناوری برای حل مسئله نیازمند محیط و بستر مناسب و پویاست. عموم جوامع پیشرفته امروز، توسعه‌یافتگی را با به‌کارگیری علم برای توسعه فناوری و حل مسائل در یک صنعت پیشرو آغاز کرده و بعد از تمرین موفق، روش‌های توسعه فناوری را به سایر بخش‌ها و صنایع سرریز نموده‌اند.

• در ایران ما در یکصد سال اخیر، نفت به عنوان یک نعمت خدادادی و مزیت کلیدی در توسعه و پیشرفت کشور نقش اساسی داشته است، هر چند بیشتر درآمد حاصل از فروش نفت بوده که از آن انتظار کمک به توسعه و پیشرفت می‌رفته است. این در حالی است که تعداد کشورهای دنیا بدون داشتن حتی یک قطره نفت، صاحب فناوری‌های کلیدی این صنعت بوده و از محل صادرات خدمات و محصولات فناورانه، درآمد شایان توجهی را کسب می‌نمایند.

• از این‌رو صنعت نفت هم برای حل مسائل فناورانه خود و کاهش وابستگی به صاحبان فناوری خارجی (بیگانه) از یک‌سو (مأموریت بخشی) و هم برای ایفای نقش پیشرانی در توسعه دانش‌بنیان و پایدار کشور (مأموریت ملی) وظیفه جدی برعهده دارد. این

در حالی است که ظرفیت زیست بوم نوآوری کشور نیز طی سال‌های اخیر گسترش قابل توجهی یافته و تعداد بیست هزار مجموع شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور (مستقر در پارک‌های علم و فناوری) فرصت بی‌بدیلی را برای جهش فناورانه در بخش‌های مختلف به‌ویژه در بخش نفت، گاز و پتروشیمی فراهم آورده است.

• از سوی دیگر فناوری عامل اصلی خلق ارزش افزوده است و چنانچه بخواهیم اصل پرهیز از خام‌فروشی را در زنجیره ارزش صنعت نفت به عمل درآوریم، توسعه فناوری با هر دو رویکرد تکیه بر توانمندی‌های داخلی (رویکرد درون‌گرا) و نیز همکاری‌های بین‌المللی برای انتقال فناوری (برون‌گرا) راهگشا خواهد بود. به عبارت دیگر استراتژی صحیح و مناسب برای توسعه فناورانه صنعت نفت توجه و تقویت توان داخل و هم‌زمان شبکه‌سازی بین‌المللی برای انتقال فناوری است.

• در توسعه فناوری با رویکرد تیکه بر توانمندی‌های اکوسیستم نوآوری، جریان اقتصاد دانش‌بنیان و ظرفیت دانشگاه‌ها و مراکز علمی و تحقیقاتی کشور توجه به سه اصل کیفیت، قیمت و پایداری در عرضه خدمات و محصولات کانون توجه نهادهای تسهیلگر وزارت نفت (شامل ارکان پژوهش و فناوری صنعت نفت) خواهد بود:

کیفیت: نخستین اصل که با کمک و حمایت نهادهای مرتبط مانند معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و سازمان ملی استاندارد قابل پیگیری است کیفیت محصولات و خدمات ارائه شده است. به عبارت دیگر چنانچه عرضه خدمات و تولید محصولات مورد نیاز صنعت نفت که از سوی سازندگان و نیز مجموعه‌های فناور و دانش‌بنیان ارائه می‌شود از استاندارد لازم (داخلی و خارجی) برخوردار باشد، دلیلی برای عدم خرید محصولات و خدمات یا تردید در خرید آنها وجود نخواهد داشت.

قیمت: بعد از اطمینان از کیفیت لازم، اصل بعدی که نیازمند هدایت و تسهیلگری است قیمت محصولات و خدمات ارائه شده است به گونه‌ای که رقابت با رقبای خارجی را ممکن سازد. مهمترین اقدام متصور در این زمینه همکاری با نهادهای حمایتی برای توسعه بازار جهانی برای محصولات فناورانه در صنعت نفت است تا با رعایت اصل اقتصاد مقیاس (economy of scale) امکان اقتصادی شدن عرضه خدمات و محصولات در زنجیره ارزش صنعت نفت فراهم شود. وزارت نفت در دوره جدید حداکثر تلاش خود را برای همکاری با نهادهای حامی توسعه فناوری در کشور در این زمینه به عمل خواهد آورد.

پایداری: اصل مهم دیگر در تثبیت جایگاه سازندگان داخلی، تضمین پایداری در عرضه محصولات ارائه خدمات است. این امر نیز با کمک به تقویت نشان تجاری (برند) تأمین‌کنندگان تجهیزات و خدمات و تقویت توان خدمات پس از فروش ایشان خواهد بود. زیست بوم نوآوری کشور در عرصه‌های مختلف در سال‌های اخیر توسعه جدی یافته است و کشور در سمت عرضه دانش و فناوری در مرز خودکفایی است. اکنون جای آن دارد که در پی نهضت تولید علم که عامل اصلی جایگاه والای کشور در عرصه علمی در سطح جهان است، نهضت تعریف مسئله توسط دستگاه‌ها و صنایع راهبردی کشور از جمله صنعت نفت برپا شود تا با تعریف به موقع و دقیق مسائل برای صاحبان دانش و فناوری، امکان تأثیرگذاری زیست بوم نوآوری در حل مسائل واقعی و مهم و راهبردی صنعت فراهم شده و جریان توسعه و پیشرفت دانش‌بنیان صنعت رقم بخورد.

وزارت نفت آمادگی کامل دارد تا در دوره جدید با پیروی از سیاست‌های کلی کشور در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان (اعم از نقشه جامع علمی کشور، سیاست‌های کلی علم و فناوری و قوانین حمایت از مؤسسات دانش‌بنیان) و اتخاذ سیاست‌های بخش مناسب در دل خانواده بزرگ صنعت نفت و نیز بهره‌برداری از ظرفیت نهادهای واسط داخل صنعت اعم از پژوهشگاه، دانشگاه و پارک فناوری و نیز ظرفیت نهادهای معظم علمی، آموزشی و توسعه فناوری در سراسر کشور انگیزه بخش نسل جوان و پویای توانمند در مسیر توسعه این صنعت و کشور باشد.

دیپلماسی فعال در پیشبرد اهداف بین‌المللی

افشین جوان، مدیرکل اوپک وزارت نفت

در ساختار نظام بین‌الملل معاصر، توانایی هر کشور در مذاکرات و توسعه روابط دوجانبه و چندجانبه یا دیپلماسی، نقشی بنیادی در تأمین منافع ملی و نیز ارتقای امنیت ملی ایفا می‌کند. امروزه ابزار «دیپلماسی» هم‌تراز و حتی بالاتر از ابزار فیزیکی، در ارتقای «قدرت» ملت‌هاست و جایگاه ویژه‌ای ایفا می‌کند که بر دانش ارتباط میان سیاست‌مداران و سران کشورها استوار است. دیپلماسی خود به انواع و شاخه‌های مختلفی قابل تقسیم است که «دیپلماسی انرژی» یکی از مهم‌ترین آن‌هاست.

در یک نگاه کلی «دیپلماسی انرژی» برنامه‌ای راهبردی، جامع و کارآمد است که تعاملات بین‌المللی در حوزه انرژی را مدون کرده و چارچوب کلی توافقات در این حوزه را روشن می‌سازد. «دیپلماسی انرژی» هر کشور، به ایجاد فرصت‌های تعامل بین‌المللی در جهت حداکثرسازی منافع ژئوپلتیک و ژئواکونومیک کمک

کـرده و تـلاش می‌کنـد تـا بـا تکیـه بـر ابـزار انـرژی، در جهـت کاهـش تهدیـدات بین‌المللـی گام بـردارد.
در ایـن میـان، رویکـرد مصرف‌کننـدگان و تولیدکننـدگان انـرژی بـه مفهـوم و کارکـرد «دیپلماسـی انـرژی» در نظـام بین‌الملـل متفـاوت اسـت. از نظـر مصرف‌کننـدگان، دیپلماسـی انـرژی ابـزاری در راسـتای تأمیـن امنیـت عرضـه انـرژی اسـت و از منظـر تولیدکننـدگان، شناسـایی و تأمیـن آتـی بازارهـای فـروش انـرژی و بازیگـری مؤثـر در اقتصـاد جهـان، کارکـرد مـورد انتظـار از دیپلماسـی انـرژی اسـت. کشـورها بـا گسـترش تعامـلات انـرژی خـود بـا یکدیگـر ضمـن ارتقـای امنیـت انـرژی خـود، بـه حفـظ و تـداوم امنیـت جهـان قـوام می‌بخشـند. در واقـع، بـا وجـود تفـاوت نـگاه بـه امنیـت انـرژی نـزد تولیدکننـدگان و مصرف‌کننـدگان انـرژی، دیپلماسـی انـرژی آن‌هـا مکمـل یکدیگـر اسـت.
برخـورداری کشـور از منابـع عظیـم نفـت و گازطبیعـی و نقـش مهـم ایـران در جغرافیـای سیاسـی منطقـه، دیپلماسـی نفـت را بـه یکـی از ابزارهـای اصلـی بـرای تعامـل و همـکاری بـا کشـورها و حضـور در صحنه‌هـای بین‌المللـی انـرژی به‌منظـور ارتقـای امنیـت ملـی و دسـتیابی بـه اهـداف توسـعه اقتصـاد تبدیـل کـرده اسـت.
توسـعه پیوندهـای راهبـردی و گسـترش همـکاری و مشـارکت بـا کشـورهای منطقـه و جهـان به‌ویـژه همسـایگان

• اسـتفاده از دیپلماسـی در جهـت حمایـت از هدف‌هـای اقتصـادی
• اسـتفاده از ظرفیت‌هـای سـازمان‌های بین‌المللـی و منطقـه‌ای
• اسـتفاده از دیپلماسـی در راسـتای ایجـاد امنیـت ملـی

در ایـن چارچـوب وزارت نفـت می‌توانـد بـا اتـکا بـه منابـع عظیـم نفـت و گاز و تـوان داخلـی توسـعه روابـط بین‌المللـی دوجانبـه و چندجانبـه در حـوزه انـرژی بـا کشـورها، اتحادیه‌هـای منطقـه‌ای، سـازمان‌ها و مجامـع بین‌المللـی انـرژی در راسـتای توسـعه اقتصـادی و کاهـش آسـیب‌پذیری اقتصـاد ملـی فعالیـت چشـمگیر داشـته باشـد.
وزیـر نفـت از طریـق مدیریـت کل امـور اوپـک و روابـط بـا مجامـع بین‌المللـی انـرژی در ابعـاد چندجانبـه، متولـی امـور اجرایـی و دیپلماسـی مربـوط بـه سـه سـازمان مهـم بین‌المللـی انـرژی اسـت کـه تصمیمـات آن‌هـا به‌طـور مؤثـری بـر سیاسـت‌ها و تعامـلات انـرژی جهـان و در نتیجـه بـر درآمدهـای نفـت و گاز کشـور مؤثـر اسـت:
• سـازمان کشـورهای صادرکننـده نفـت (OPEC)
• مجمـع کشـورهای صادرکننـده گاز (GECF)
• مجمع بین‌المللی انرژی (IEF)

همچنیـن ایـن امـور، تعامـل نزدیـک بـا کنوانسـیون تغییـر اقلیـم سـازمان ملـل (UNFCCC) دارد.
در شـرایط کنونـی و بـا توجـه بـه اینکـه ایـران از بنیانگـذاران اوپـک و مجمـع کشـورهای صادرکننـده گاز اسـت، بـا تکیـه بـر رهنمودهـای وزیـر نفـت در بعـد بین‌الملـل می‌توانـد نقـش قابل‌توجهـی را در بـازار جهانـی انـرژی و تعامـلات چندجانبـه بـا اعضـا ایجـاد کنـد.
بحران‌هـای ژئوپلیتیکـی در جهـان و همچنیـن مسـئله گـذار انـرژی کـه در نهایـت بـه خـروج سـوخت‌های فسـیلی از سـبد انـرژی می‌انجامـد، از دغدغه‌هـای پیـش‌رو اسـت.
همچنیـن معاونـت بین‌الملـل وزارت نفـت می‌توانـد بـا کمـک نیروهـای کارآمـد، بـه توسـعه دیپلماسـی انـرژی کمـک شـایانی کنـد، ایـن واحـد بایـد بـا رهنمودهـای وزیـر نفـت نـه تنهـا باعـث توسـعه کسـب و کار بـا شـرکت‌ها و یـا نهادهـای بین‌المللـی بـه صـورت دوجانبـه باشـد، بلکـه بایـد در زمینـه چلـب سـرمایه‌گذاری‌ها و شناسـایی پتانسـیل‌های موجـود به‌صـورت دوجانبـه فعالیـت داشـته باشـد.

کاربرد فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا در صنعت نفت

امین امینی، کارشناس ارشد انرژی مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (وازت نفت)

صنعت نفت به عنوان یکی از صنایع بزرگ و تاثیرگذار جهان، همواره در جستجوی راهکارهایی برای افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌ها و بهبود ایمنی است. فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی و اینترنت اشیا (IoT) می‌توانند تحولات شگرفی در این صنعت ایجاد کنند. در ادامه به برخی از کاربردهای این فناوری‌ها در صنعت نفت اشاره می‌شود:

هوش مصنوعی در صنعت نفت

- **پیش‌بینی و نگهداری پیشگیرانه:** با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین، می‌توان خرابی تجهیزات را پیش‌بینی کرده و اقدامات لازم برای تعمیر و نگهداری را انجام داد. این امر باعث کاهش زمان توقف تولید و افزایش عمر مفید تجهیزات می‌شود.
- **بهینه‌سازی فرآیند تولید:** هوش مصنوعی می‌تواند با تحلیل داده‌های تولید، فرآیندها را بهینه کرده و بهره‌وری را افزایش دهد.
- **کشف ذخایر جدید:** با استفاده از هوش مصنوعی، می‌توان داده‌های لرزه‌ای و زمین‌شناسی را تحلیل کرده و مکان‌های احتمالی وجود نفت و گاز را شناسایی کرد.
- **کنترل کیفیت:** هوش مصنوعی می‌تواند با تحلیل تصاویر و داده‌های حسگرها، کیفیت محصولات نفتی را کنترل کرده و از بروز مشکلات جلوگیری کند.
- **بهینه‌سازی مصرف انرژی:** با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین، می‌توان مصرف انرژی در تاسیسات نفتی را بهینه کرده و هزینه‌های عملیاتی را کاهش داد.

اینترنت اشیا در صنعت نفت

- **نظارت بر تجهیزات و تاسیسات:** با استفاده از حسگرهای متصل به اینترنت، می‌توان وضعیت تجهیزات و تاسیسات را به صورت لحظه‌ای نظارت کرد و از بروز مشکلات جلوگیری کرد.
- **بهینه‌سازی عملیات حفاری:** با استفاده از حسگرهای متصل به تجهیزات حفاری، می‌توان اطلاعات دقیق‌تری از عملیات حفاری به دست آورد و آن را بهینه کرد.
- **مدیریت زنجیره تامین:** اینترنت اشیا می‌تواند به ردیابی و کنترل جریان محصولات نفتی از میدان نفتی تا مصرف‌کننده نهایی کمک کند.
- **ایمنی و امنیت:** با استفاده از حسگرهای متصل به اینترنت، می‌توان ایمنی کارکنان و محیط زیست را افزایش داد و از بروز حوادث جلوگیری کرد.

ترکیب هوش مصنوعی و اینترنت اشیا

ترکیب این دو فناوری می‌تواند قدرت بسیار بالایی را برای صنعت نفت ایجاد کند. به عنوان مثال، داده‌های جمع‌آوری شده از حسگرهای متصل به اینترنت می‌توانند به عنوان ورودی برای الگوریتم‌های یادگیری ماشین استفاده شوند تا مدل‌های پیش‌بینی دقیق‌تری ایجاد شود.

مزایای استفاده از هوش مصنوعی و اینترنت اشیا در صنعت نفت:

- افزایش بهره‌وری
- کاهش هزینه‌ها
- بهبود ایمنی
- کاهش اثرات زیست محیطی
- تصمیم‌گیری بهتر بر اساس داده‌ها

چالش‌ها و ملاحظات:

- هزینه بالا: پیاده‌سازی این فناوری‌ها نیاز به سرمایه‌گذاری قابل توجهی دارد.
- امنیت داده‌ها: حفاظت از داده‌های حساس در برابر حملات سایبری بسیار مهم است.
- نیاز به نیروی انسانی متخصص: برای استفاده مؤثر از این فناوری‌ها، نیاز به نیروی انسانی متخصص در زمینه هوش مصنوعی و اینترنت اشیا است.

نتیجه‌گیری

هوش مصنوعی و اینترنت اشیا پتانسیل بسیار بالایی برای تحول در صنعت نفت دارند. با استفاده از این فناوری‌ها، می‌توان به بهبود بهره‌وری، کاهش هزینه‌ها و افزایش ایمنی در این صنعت کمک کرد. با این حال، برای استفاده مؤثر از این فناوری‌ها، نیاز به سرمایه‌گذاری، آموزش نیروی انسانی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب است.

مزیت ها و نقاط قوت مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی در ارتباط مستقیم با وزیر نفت

حجت‌اله غنیمی‌فرد

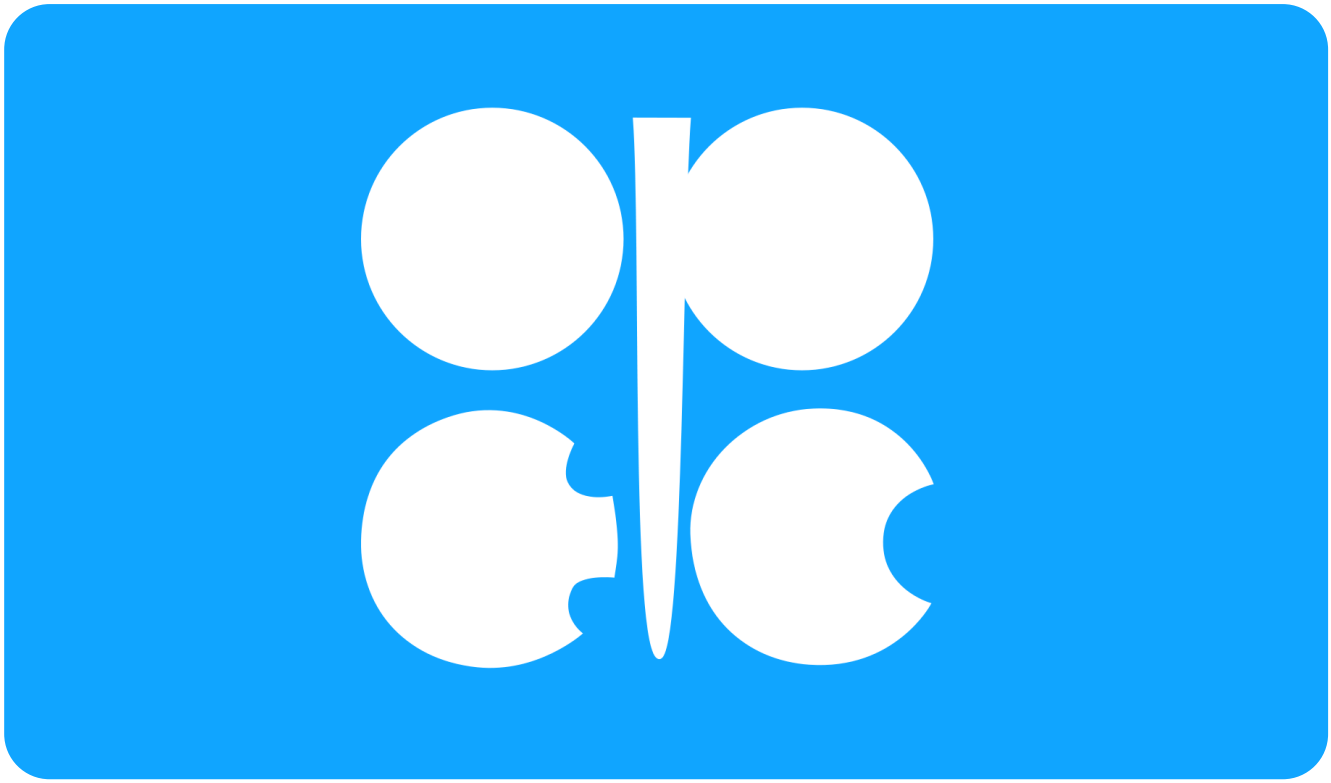

با توجه به ساختار قانونی مندرج در اساسنامه اوپک و سایر مجامع بین‌المللی انرژی، کارکردها و وظایف تعریف شده در ارتباط با اوپک، مجمع کشورهای صادرکننده گاز و مجمع بین‌المللی انرژی و همچنین، چارچوب ساختاری اجرا شده در سایر کشورهای عضو اوپک و سایر مجامع بین‌المللی انرژی، مدیریت کل امور اوپک و روابط با مجامع انرژی در ساختار سازمانی وزارت نفت به شکل یک مدیریت مستقل زیر نظر وزیر نفت فعالیت نموده است. دلایل و ضرورت حفظ ارتباط مستقیم مدیریت کل اموراوپک و روابط با مجامع انرژی و نماینده هیئت عامل با وزیر نفت، مبتنی بر مجموعه‌ای از تجربیات موفق و نقاط قوت این مدیریت کل است که در قالب موارد ذیل به آنها اشاره می‌شود. باید به این نکته اشاره شود که ارتباط مستقیم نماینده ملی و نماینده هیئت عامل با وزیر درجه اهمیت وزارت نفت به اوپک و سایر مجامع بین‌المللی زیر مجموعه این مدیریت است که برای سایر کشورهای عضو اوپک نیز به‌همین‌گونه است. بدیهی است که این موارد، جملگی در جهت تحقق منافع حداکثری وزارت نفت و دولت ج.ا.ایران در صحنه تعاملات بازار جهانی نفت و گاز و مناسبات بین‌المللی با سازمان‌ها و مجامع فعال در حوزه انرژی تهیه و تدوین شده‌اند:

۱. ج.ا.ایران به عنوان یکی از کشورهای موسس در هر سه سازمان بزرگ و معتبر فعال در حوزه انرژی یعنی اوپک، مجمع کشورهای صادرکننده گاز و مجمع بین‌المللی انرژی، دارای جایگاه سیاسی و اقتصادی بسیار مهم است که این جایگاه، برآمده از عملکرد کشورمان در طول سال‌ها و دهه‌های متمادی بویژه در دوران شکوهمند انقلاب اسلامی است. حفظ و ارتقاء این جایگاه همواره یکی از اولویت‌های تمامی وزیران و دولت‌های کشورمان در

بیش از چهار دهه اخیر بوده و از همین رو، مدیریت کل امور اوپک و روابط با مجامع انرژی به عنوان رکن متخصص و متولی ارتباط با سه سازمان فوق الذکر، همواره در ارتباط مستقیم با عالی ترین مقام وزارت نفت بوده و از مسیر ارتباط مستقیم با وزیر نفت، توانسته است به بهترین وجه ممکن، به مسئولیت های محوله خود در زمینه تحولات بازارهای نفت و گاز عمل نماید.

۲. مجموعه مدیریت کل امور اوپک و روابط با مجامع انرژی یک مجموعه تخصصی متشکل از تعداد قابل توجهی کارشناس و متخصص بازار نفت و گاز (با تحصیلات فوق‌لیسانس و دکترا در رشته های تخصصی مرتبط با بازار نفت و انرژی) است که وظیفه اصلی آنها، ارائه مشاوره تخصصی در حوزه تحولات بازارهای انرژی با تمرکز بر سازمان ها و مجامع بین المللی است. الگوی اجرایی و حاکمیتی طراحی شده برای این مدیریت کل، الهام گرفته از اساسنامه، اهداف و مسئولیت های اوپک، مجمع کشورهای صادرکننده گاز و مجمع بین المللی انرژی است که در تمامی این مسیر، وزیر نفت دارای عالی ترین جایگاه سازمانی است.

۳. رصد، گزارش دهی، تحلیل و ارائه راهکار در زمینه تحولات بازارهای نفت و گاز به منظور حضور قدرتمند در عرصه رویدادها و جلسات اوپک، مجمع کشورهای صادرکننده گاز و مجمع بین المللی انرژی، مهمترین و کلیدی‌ترین کارکرد مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی است. در هیچ یک از متون و اسناد بالادستی سازمان‌های مذکور، جایگاهی برای معاونین وزیر تعریف نشده که دلیلی این امر، لزوم ارتباط مستقیم و بدون واسطه این سازمان ها با وزیر نفت است. این در حالی است که اساساً نوع فعالیت و کارکرد معاونت بین الملل و بازرگانی وزارت نفت، تمرکز بر توسعه مناسبات دوجانبه با محوریت موضوع سرمایه گذاری و همکاری های مشترک بازرگانی است.

۴. ادغام مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی با هر یک از ارکان وزارت نفت، به معنای تنزل جایگاه این مدیریت از سطح وزیر به سطوح پایین تر است که به سرعت در سطح بین المللی به‌ویژه در سطح این سه سازمان منعکس خواهد شد (تلاش‌های زیادی در این زمینه برای عدم این ادغام و مضررات آن به وزیر دولت سیزدهم گزارش شد که متأسفانه حاصلی نداشت). این تنزل همچنین باعث ایجاد شائبه بی‌تفاوتی ایران (به عنوان یکی از مهمترین مؤسسان اوپک و جی ای سی اف) در ارائه نظر و فعالیت مستمر در این سازمان ها خواهد شد و بتدریج کشورمان به عنوان یکی از موسسان این سازمان ها جایگاه خود را از دست می دهد که در شرایط کنونی که جهان در دوره گذار انرژی و فشار حذف سوخت‌های فسیلی در بلند مدت به سر می‌برد مصلحت نبوده و به‌طور قطع، دارای پیامدهای منفی بر نقش و نحوه حضور کشورمان در عرصه رویدادها و جلسات اوپک، مجمع کشورهای صادرکننده گاز و مجمع بین المللی انرژی در آینده خواهد بود. با توجه به اهمیت و نقش حضور کشورمان در عرصه بازارهای جهانی نفت و گاز و سازمان های بزرگ و معتبر این حوزه، ارتقای روزافزون فعالیت ها و حضور قدرتمندانه در این حوزه، یک ضرورت انکار ناشدنی است و در این مسیر، حفظ و تقویت جایگاه سازمانی مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی بیش از هر زمان دیگری ضرورت دارد. (بررسی عملکرد مدیریت کل اوپک امور اوپک قبل و پس از ادغام از لحاظ بهره‌وری و تعامل با اوپک، جی ای سی اف و آ ای اف به خوبی نشانگر این مهم است).

۵. جمهوری اسلامی ایران طی چند سال گذشته تحت شدیدترین و ظالمانه ترین تحریم های یکجانبه قرار گرفته و مجموعه صنعت نفت، هدف اصلی این تحریم های ظالمانه بوده است. در چنین شرایطی، تلاش برای ارتقاء جایگاه کشورمان در اوپک و بازپس گیری سهم ایران در بازارهای جهانی بیش از هر زمان دیگری اهمیت دارد و این مهم تنها با حضور فعال در دبیرخانه این سازمان ها و با رصد دقیق بازار و فعالیت رقبای ما امکان‌پذیر است. در این مسیر، ادغام مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی با معاونت امور بین الملل وزارت نفت و تنزل سطح این مدیریت از یک مدیریت وزارتی به مدیریتی ذیل یک معاونت وزیر، معنایی به غیر از تضیف ساختار و عملکرد وزارت نفت در سطح سازمان های بین المللی انرژی نخواهد داشت و این مسئله از چشم این سازمان ها دور نخواهد ماند. عملیاتی شدن این امر به‌طور قطع و یقین یک امتیاز منفی برای عملکرد دولت و وزارت نفت خواهد بود که پیامدهای منفی آن به‌ویژه در سطح بین المللی، اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

۶. اهمیت سرفصل های کاری این مدیریت به عنوان رکن رابط وزارت نفت با اوپک و سایر مجامع بین المللی انرژی و لزوم ارتباط مستقیم میان وزارت نفت و سازمان های بین المللی ایجاب می کند که یک واحد مستقل ستادی به‌طور مستقیم با وزیر محترم نفت در ارتباط باشد که این رویه در سایر کشورهای عضو اوپک و مجمع

کشورهای صادرکننده گاز نیز وجود دارد. در تمامی کشورهای عضو سازمان‌ها و مجامع مذکور، وزیر نفت یا انرژی، در ارتباط مستقیم با نماینده هیات عامل یا نماینده ملی آن کشور است و هیچگاه شاهد حضور معاونان وزیران نفت و انرژی در صحنه تحولات و تصمیمات این سازمان‌ها نبوده‌ایم. دلیل این مسئله نیز این است که در مواقع خاص و اضطراری دستور وزیر به‌عنوان بالاترین مقام اجرایی نیاز است که باید با سرعت و بدون واسطه صورت گیرد و در غیر این‌صورت، بدون تصمیم نماینده هیئت عامل و نماینده ملی کشورمان تصمیم اتخاذ شده و جلوگیری از تبعات منفی بین المللی آن قطعاً دشوار خواهد بود (این تصمیمات معمولاً در جلسات هیئت عامل و با پیگیری نماینده هئیت عامل با وزیر نفت و تصمیم ایشان صورت می‌گیرد و هرگونه واسطه در این رابطه باعث ایجاد اخلال در فرآیند تصمیم‌گیری می‌شود).

۷. حضور و فعالیت مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی در قالب یک مدیریت مستقل مرتبط با وزیر نفت، از ابتدای امر با نگاه کاملاً تخصصی مبتنی بر تمرکز بر فعالیت‌های مشترک با سازمان‌های بین‌المللی تخصصی نفت، گاز و انرژی تعریف شده است. مهمترین کارکرد و هدف این سازمان‌ها، ایجاد هماهنگی و اتخاذ تصمیمات مشترک در زمینه مدیریت بازارهای نفت و گاز به‌ویژه در زمینه مقوله قیمت و درآمدهای کشورهای نفت‌خیز می‌باشد و از این‌رو، جنس و نوع فعالیت‌های این سازمان‌ها با سایر نهادها و سازمان‌های بین‌المللی سیاسی و اقتصادی تحت پوشش معاونت بین‌الملل وزارت نفت و کاملاً متفاوت و در برخی موارد در تضاد است. مهمترین هدف از حضور در اوپک یا مجمع کشورهای صادرکننده گاز، حداکثرسازی درآمدهای کشور با استفاده از ابزارهای نظارت و مدیریت بازار و همچنین لابی‌گری در رابطه با بازار و انرژی است که باید منافع کل سازمان‌ها مد نظر باشد و نه منفعت هر یک از اعضا و این مسئولیت برای ایران به عنوان یکی از موسسان و بازیگران کلیدی این سازمان‌ها دو چندان است. به این نکته باید اشاره شود که در میان کشورهای حاضر در سازمان‌های اقتصادی تحت پوشش معاونت بین‌الملل وزارت نفت، کشورهای بزرگ مصرف کننده نفت و انرژی حضور دارند که به‌طور تاریخی و ذاتی، مخالف سیاست‌ها و اقدامات اوپک در زمینه مدیریت بازار نفت هستند و در صورت شدت گرفتن این‌گونه تناقض‌ها میان مجامع انرژی و سازمان‌های اقتصادی فقط وزیر قادر به تصمیم‌گیری خواهد بود و هر تصمیم اشتباه در چنین مواردی منجر به تضییع منافع ملی کشور خواهد شد. با توجه به این تفاوت کارکردی و مسئولیت‌ها، پیگیری فعالیت‌های مرتبط با اوپک می‌بایست در ساختاری مستقل از معاونت بین‌الملل انجام گیرد و یا اینکه معاون بین‌الملل وزارت نفت با تخصص و دانش بالا و مسلط به زبان انگلیسی انتخاب شود تا قادر باشد به عنوان نماینده هیئت عامل اوپک و مجمع کشورهای صادرکننده گاز و به‌طور مستقیم با وزیر در تعامل بوده و بر نقش مهم و اولویت مجامع انرژی در صورت تضاد منافع با سازمان‌های اقتصادی آگاه باشد. با نگاهی به گذشته و نوع مسئولیت‌ها و وظایف معاونت بین‌الملل و حجم کاری آن مجموعه در دولت سیزدهم برای پیشبرد مناسبات دوجانبه، چنین توانایی در آن معاونت دیده نشده و به دلیل عملی نبودن این مسئله، در انتها بر فعالیت مستقل و تخصصی امور اوپک از معاونت بین‌الملل تاکید شده بود که کارآمدی این تصمیم نیز بارها به اثبات رسید. به همین دلیل، انتخاب یک متولی مشترک برای هر دو گروه سازمان‌ها (سازمان‌های متشکل از تولیدکنندگان نفت و انرژی و سازمان‌های اقتصادی) قطعاً به مصلحت منافع کشور نبوده و می‌تواند در آینده منجر به تعارض در تصمیمات و منافع کشورمان با هر دو گروه این سازمان‌ها گردد.

در مجموع و بر اساس استدلالات فوق که همگی از سر دلسوزی برای منافع نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و صرفاً با نگاهی کارشناسی ارائه شده است، به نظر می‌رسد تصمیمات اتخاذ شده در دولت سیزدهم در وزارت نفت در خصوص تغییر ساختار مدیریت کل اوپک و روابط با مجامع انرژی، بدون لحاظ بررسی‌های کارشناسی انجام شده و انتظار می‌رود وزیر دولت چهاردهم، تغییرات انجام شده را که هنوز خوشبختانه به صورت رسمی مورد تأیید و اجرا قرار نگرفته، ملغی نموده و از تضعیف کانال ارتباطی کشور و وزارت نفت با مجامع بین‌المللی انرژی، احتراز نمایند. پیشکسوتان و کارشناسان حوزه اوپک و مجامع انرژی همچون همیشه آمادگی دارند تا در این زمینه، حداکثر همکاری را با مجموعه وزارت نفت داشته باشند.

برنامه وزارت نفت دولت چهاردهم

۱. مقدمه

آنچه در این مجموعه از آن به عنوان برنامه وزارت نفت نام برده می‌شود، راهکارها و راهبردهای عملیاتی است که بر اساس اسناد بالادستی، شامل قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، سیاست‌های کلی نظام در بخش نفت و گاز، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و قوانین موضوعه، قانون و الزامات حاکم بر برنامه هفتم پیشرفت و مأموریت‌هایی که به موجب قوانین و مقررات از جمله قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت بر عهده وزارت نفت گذارده شده، تنظیم و ارائه گردیده است.

صنعت نفت ایران از بدو پیدایش منشاء و نقطه اتر تحولات زیادی بوده است و به دلیل نقش محوری در پویایی اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشورمان بیش از دیگر بخش‌های صنعتی و اقتصادی در معرض تغییر و تحول بوده است. وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران به عنوان متصدی اعمال اصل مالکیت و حاکمیت ملی ایران بر ذخایر و منابع نفت و گاز، از طریق مدیریت بر شرکت‌های تابعه و فرعی خود، بر عملیات اکتشاف، استخراج، بازاریابی و فروش نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی کشور نظارت می‌نماید.

همچنین علاوه بر تأمین نیازهای داخلی انرژی، بخش مهمی از درآمد ارزی کشور به وسیله صدور نفت خام، گازطبیعی و فرآورده‌های نفتی و پتروشیمیایی تأمین می‌گردد. علیرغم تلاش سال‌های اخیر برای کاهش سهم نفت در بودجه دولت، همچنان باقع بر هزار هزار میلیارد تومان از بودجه سنواتی سال ۱۴۰۳، از محل فروش داخلی و صادراتی منابع نفتی تأمین می‌شود. حدود نیمی از این منابع مربوط به بودجه عمومی دولت و نیم دیگر مربوط به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها می‌باشد؛ لذا نقش مالی صنعت نفت در تأمین مالی دولت، کاملا قابل توجه است. اگر ارزش یارانه‌های پنهان انرژی را نیز در محاسبات عمومی دولت لحاظ نماییم، این سهم ارزشی بالغ بر چند هزار میلیارد تومان خواهد داشت.

ایران در بخش نفت ۱۵۹ میلیارد بشکه معادل نفت خام و در بخش گاز ۱۸۲ میلیارد بشکه معادل نفت خام، ذخایر در اختیار دارد که در مجموع با ۳۴۱ میلیارد بشکه معادل نفت خام، حائز رتبه اول ذخائر هیدروکربوری جهان است. در سالهای گذشته تحریم‌های ظالمانه، صنعت نفت را با شرایط پیچیده و چالش‌های متعددی روبه‌رو نموده است که پیچیدگی‌های مربوط به جذب سرمایه گذاری خارجی، تبادلات مالی و فناوری، دسترسی به تجهیزات نوین و محدودیت‌های گسترده فروش و صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی تنها بخشی از این آثار است. از این رو علی‌رغم اندگی صنعت نفت از ظرفیت‌های بالقوه خود برای رسیدن به جایگاه واقعی ایران در صنعت انرژی جهان، اهمیت، فوریت و ضرورت ارائه برنامه‌ای فشرده و دقیق را دوچندان می‌نماید.

برنامه پیشنهادی پیش‌رو، با ملاحظه مقدمات اشاره شده، قصد دارد در عین پیگیری برای گشایش تعاملات بین‌المللی، راه‌های درون‌زای غلبه بر محدودیت‌های ایجاد شده را با تکیه بر توان تخصصی و علمی داخلی جوانان کشور و نیز به پشتوانه سرمایه‌های مردمی و بخش غیردولتی ارائه نماید. همچنین در عرصه بین‌المللی این برنامه به دنبال حداکثر کردن روابط هم‌افزا با همسایگان و حرکت به سوی تبدیل جمهوری اسلامی ایران به یکی از هاب‌های اصلی انرژی منطقه است.

۱

جمع‌آوری گازهای مشعل به میزان ۱۶ میلیارد مترمکعب در سال، در پایان برنامه هفتم پیشرفت؛

۲. برنامه‌های کاهش مصرف حامل‌های انرژی (گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی) برای تحقق هدف کاهش معادل ۱۲۸۵ هزار بشکه در روز نفت خام از کل مصرف انرژی کشور؛

۳. برنامه‌های جذب سرمایه‌گذاری و توسعه ظرفیت بالایشی و پتروشیمی کشور برای تحقق اهداف تولید ۱۲۹ میلیون لیتر در روز بنزین، ۱۳۰ میلیون لیتر در روز نفت گاز، ۴۹ میلیون لیتر در روز نفت کوره، ۱۳۱ میلیون تن در سال محصولات پتروشیمی و نیز کاهش سهم فرآورده‌های سنگین بالایشی به کمتر از ۲۰ درصد در پایان برنامه هفتم پیشرفت؛

۴. برنامه‌های توسعه مبادلات، واردات، صادرات و سواپ گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی برای تحقق اهداف ۶۰ میلیارد مترمکعب در سال مبادله گاز طبیعی و معادل ۲۰۰ هزار بشکه در روز مبادله فرآورده‌های نفتی در پایان برنامه هفتم پیشرفت؛

۵. برنامه‌های مردمی‌سازی اقتصاد انرژی و جلب مشارکت حداکثری مصرف‌کنندگان در بهینه‌سازی مصرف انرژی از طریق همگانی حداکثری در ایجاد بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی و محیط‌زیست، انتشار گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی و تضمین تحویل حامل‌های انرژی آن و ایجاد و حفظ منابع مالی صندوق بهینه‌سازی مصرف انرژی؛

۶. برنامه‌های جذب، آموزش و توسعه منابع انسانی متخصص و متعهد و حمایت و حفظ نیروهای باکیفیت از طریق استقرار شایسته‌سالاری و جبران رقابت‌پذیر خدمات نیروی انسانی؛

۴

۳. برنامه‌های جذب سرمایه‌گذاری و توسعه میادین نفت و گاز

الف- سرمایه‌گذاری مورد نیاز در بخش توسعه و نگهداشت تولید نفت و گاز

شرکت ملی نفت ایران به منظور اجرای طرح‌های توسعه‌ای و نگهداشت تولید در میادین نفتی و گازی طی ۸ سال آینده نیازمند حدود ۱۲۴ میلیارد دلار منابع مالی است که تأمین این حجم از منابع را از طرق مختلف از جمله منابع داخلی، بازار پول و سرمایه، صندوق توسعه ملی، جلب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی از طریق انواع روش‌های واگذاری، مشارکت با همسایگان در میادین مشترک و جلب سرمایه‌گذاری خارجی از طریق کشورهای دوست در برنامه دارد. به منظور اجرای به موقع طرح‌ها ضروری است تا پایان دولت چهاردهم حدود ۸۰ میلیارد دلار در این بخش سرمایه‌گذاری گردد که به تفکیک به شرح زیر است:

برآورد منابع مالی طرح‌های توسعه و نگهداشت تولید میادین نفتی

ردیف	محل تأمین منابع مالی طرح های توسعه و نگهداشت تولید میادین نفتی	مقدار منابع (میلیارد دلار)
۱	منابع داخلی	۱۶
۲	منابع صندوق توسعه ملی	۱۶
۳	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	۱۰
۴	منابع مالی بازار سرمایه	۴
۵	منابع مالی شبکه بانکی	۱۰
۶	سرمایه‌گذاری خارجی	۱۶
	مجموع	**۷۲**

منابع مالی طرح‌های توسعه و نگهداشت تولید میادین گازی

ردیف	محل تأمین منابع مالی طرح های توسعه و نگهداشت تولید میادین گازی	مقدارمنابع
۱	منابع داخلی	۱۰
۲	منابع صندوق توسعه ملی	۱۰
۳	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	۱۰
۴	منابع مالی بازار سرمایه	۶
۵	منابع مالی شبکه بانکی	۶
۶	سرمایه‌گذاری خارجی	۱۰
	مجموع	**۵۲**

۵

ب- راهکارهای کلان جذب سرمایه‌گذاری و توسعه میادین نفت و گاز در تطابق با مواد (۱۴، ۱۵، ۱۹ و ۲۰) و ۴۶ برنامه هفتم پیشرفت شامل موارد ذیل است:

۱. ایجاد حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز برای تأمین مالی طرح‌های اولویت‌دار توسعه میادین نفت و گاز

۲. اصلاح و انعقاد مجدد قرارداد وزارت نفت با شرکت ملی نفت ایران به تفکیک میدان و مخزن نفت و گاز

۳. واگذاری میادین نفت و گاز به شرکت‌های صاحب صلاحیت اکتشاف و تولید از طریق ظرفیت‌های قانونی شرکت ملی نفت ایران و سایر سازوکارهای رقابتی از جمله صدور پروانه

۴. مشارکت با بخش خصوصی در توسعه میادین گازی و استفاده از سهم دولت از عواید حاصل تا زمان بازگشت سرمایه‌گذاری

۵. جلب مشارکت و سرمایه‌گذاری صنایع انرژی‌بر و پتروشیمی‌ها از طریق واگذاری توسعه میادین به مشارکت آن‌ها با شرکت‌های صاحب صلاحیت اکتشاف و تولید و تخصیص تمامی تولیدات گازی این میادین به توسعه‌دهندگان

۶. انتشار انواع اوراق مالی اسلامی توسط شرکت‌های تابعه وزارت نفت

۷. انتشار گواهی سپرده کالایی نفت

۸. استفاده از ظرفیت قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی در واگذاری طرح‌های نیمه‌تمام و سایر متوسط و کوچک توسعه میادین نفت و گاز

۹. عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک و نیز قراردادهای مشارکت در تولید برای میادین مشترک نفت و گاز با همسایگان

۱۰. خرید تضمینی خدمات از جمله دکل‌های حفاری، فرآورش اولیه نفت خام، مخازن ذخیره‌سازی نفت خام، خدمات شناوری، پیگرانی خطوط لوله، یوتیلیتی

ج- برنامه‌ریزی‌های کلان مربوط به توسعه میادین نفتی کشور:

۶

۲. آخرین وضعیت شاخص‌های کلان زنجیره تولیدات صنعت نفت

ردیف	شاخص	۱۴۰۳
۱	تولید نفت خام (هزار بشکه در روز)	۳۴۰۰
۲	تولید گاز خام (میلیون مترمکعب در روز)	۷۷۵
۳	ظرفیت پالایشی نفت خام و میعانات گازی (میلیون مترمکعب در روز)	۲۲۷۰
۴	میانگین تولید گاز سبک (میلیون مترمکعب در روز)	۷۷۰
۵	صادرات نفت خام و میعانات گازی (هزار بشکه در روز)	۱۵۴۷
۶	خوراک میعانات گازی پالایشگاه‌های نفتی (هزار بشکه در روز)	۴۵۴
۷	خوراک نفت خام پالایشگاه‌های نفتی (هزار بشکه در روز)	۱۹۱۶
۸	ظرفیت اسمی تولید محصولات پتروشیمی (میلیون تن در سال)	۹۸
۹	متوسط تولید بنزین (پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها) (میلیون لیتر در روز)	۱۱۴
۱۰	متوسط مصرف بنزین (میلیون لیتر در روز)	۱۲۰
۱۱	متوسط تولید نفت گاز (میلیون لیتر در روز)	۱۱۴
۱۲	متوسط مصرف نفت گاز (میلیون لیتر در روز)	۱۱۴

۲

۲. ابرچالش‌های صنعت نفت و راهکارهای کلان

صنعت نفت ایران با ابرچالش‌ها و ناترازی‌های کلان و بسیار تأثیرگذار در بخش تأمین داخلی انرژی و نیز تأمین منابع درآمدی بودجه سالانه دولت و نیز تأمین منابع مالی لازم برای توسعه خود مواجه است. گذار از این ابرچالش‌ها و حل ناترازی‌ها موضوعی ملی، فرابخشی و نیازمند عزم جدی قوای سه‌گانه کشور است؛ در عین حال، وزارت نفت به دلیل جایگاه، وظایف و اختیارات اعطا شده به آن نقش محوری در اجرای سیاست‌های کلان این حوزه را بر عهده دارد. اهم چالش‌های صنعت نفت به شرح ذیل است:

۱. عدم تولید نفت و گاز مطابق با ظرفیت‌های بالقوه ذخایر نفت و گاز کشور

۲. ناترازی‌های میان عرضه و تقاضای حامل‌های انرژی، علی‌الخصوص گاز طبیعی، بنزین و نفت گاز

۳. کمبود منابع مالی داخلی شرکت‌های تابعه وزارت نفت، منابع مالی صندوق توسعه ملی و شبکه بانکی و محدودیت شدید در جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی برای توسعه صنعت نفت

۴. محدودیت‌های بین‌المللی و آثار آن بر تبادلات تجاری، مالی، سرمایه‌گذاری‌های خارجی و دسترسی به تکنولوژی‌های روز

۵. رشد نامتوازن زنجیره‌های ارزش نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی که منجر به عدم دستیابی به حداکثر ثروت از منابع زیرزمینی شده است

۶. ساختار سازمانی و بروکراسی پیچیده دولت و به تبع آن وزارت نفت و نیز عدم توجه کافی به منابع انسانی برای تربیت نیروهای متخصص، استفاده حداکثری از دانش و مهارت آن‌ها و حفظ بلندمدت نیروهای توانمند در کشور

با توجه به چالش‌های کلان مطرح شده در صنعت نفت، ارائه راهکارهایی که شدت این چالش‌ها را در کوتاه‌مدت کاهش داده و مسیر ثبات و تداوم رشد را در بلندمدت تضمین نماید، ضروری است و برنامه ارائه شده بر این اساس تنظیم گردیده است. در عین حال، چهارچوب‌های کلان این برنامه در سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری تعیین گردیده و راهبردهای کلی در قوانین بالادستی صنعت نفت علی‌الخصوص برنامه هفتم پیشرفت تنظیم گردیده است و وزارت نفت دولت چهاردهم، خود را پایبند به ارائه راه‌کارها در این چهارچوب‌ها می‌داند. تمامی احکام قانونی حاکم بر این برنامه در بخش ... ارائه گردیده است.

برنامه ارائه شده در تطابق با چهارچوب احکام برنامه هفتم پیشرفت شامل بخش‌های اصلی ذیل است:

۱. برنامه‌های جذب سرمایه‌گذاری و توسعه میادین نفت و گاز برای تحقق اهداف تولید ۴۵۸۰ هزار بشکه در روز نفت خام، ۸۷۰ هزار بشکه در روز میعانات گازی، ۱۳۴۰ میلیون مترمکعب گاز خام و

۳

برنامه وزارت نفت دولت چهاردهم

۱. ایجاد تیم ویژه برای نظارت بر حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز با کارویژه‌های ذیل:
- نظارت بر واریز منابع حساب مطابق زمان‌بندی تعیین شده
- تهیه کلیه طرح‌های دارای اولویت در میادین نفتی به همراه جزییات اجرایی و زمان‌بندی اجرای طرح
- نظارت بر پیشرفت طرح‌های انتخاب شده
- استفاده از ظرفیت‌های اهرم‌سازی منابع مالی

۲. ایجاد تیم ویژه برای انتخاب میادین نفتی دارای اولویت جهت توسعه با کارویژه‌های ذیل:
- دسته‌بندی میادین از نظر تناسب برای واگذاری به دسته‌های مختلف سرمایه‌گذاران از جمله شرکت‌های اکتشاف و تولید خارجی، شرکت‌های بزرگ اکتشاف و تولید داخلی، کشورهای همسایگان و نیز از نظر اولویت واگذاری
- تنظیم و تدوین قراردادهای مناسب برای انواع روش‌های واگذاری
- فراخوان برای شناسایی تمامی شرکت‌های دارای پتانسیل داخلی برای مشارکت در توسعه میادین نفتی
- مذاکرات فوری و فشرده با همسایگان برای بررسی پتانسیل‌های همگری در توسعه میادین مشترک نفتی

۳. افزایش تعداد قراردادهای توسعه‌ای از طریق کاهش بروکراسی به منظور تسریع در روند امضاء و تنفیذ قراردادها و متنوع‌سازی و اصلاح قراردادهای بالادستی:
- اعمال بهبودهای لازم در قوانین و مقررات حاکم به منظور تسهیل فرآیند واگذاری قراردادها؛
- کاهش زمان دوره مذاکرات قراردادها از طریق چابک‌سازی ساختار شرکت ملی نفت ایران و تلاش برای کاهش زمان صدور مجوزها از سوی نهادهای ذیربط؛
- افزایش جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی از طریق جذابتر کردن سرمایه‌گذاری در بالادستی نسبت به سایر بخش‌های اقتصاد؛

٤. اصلاح رویه‌ها جهت افزایش سرعت اجرا و تکمیل طرح‌های در حال اجرا:
- چابک‌سازی ساختار شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه؛
- تهیه لایحه اصلاح قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی با هدف تسریع در تأمین کالاها و ارائه به مجلس شورای اسلامی به منظور چابک‌سازی اجرای پروژه‌ها؛
- تهیه پیشنهاد بازنگری نحوه و زمان صدور مجوزهای نهادهای ذیربط از جمله سازمان حفاظت محیط زیست، پدافند غیرعامل، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان بنادر و کشتیرانی و ارائه به نهادهای ذیربط؛

- تهیه پیشنهاد بازنگری در نحوه ورود نهادهای نظارتی به مسائل اجرایی بگونه‌ای که سرعت توسعه تحت‌الشعاع قرار نگیرد و ارائه این پیشنهاد و هماهنگی با نهادهای مذکور؛

د- طرح‌های توسعه میادین گازی و افزایش تولید گاز خام

در حال حاضر تولید گاز خام کشور از مجموع میادین فعال در خشکی و دریا به حدود ۹۷۵ میلیون متر مکعب در روز می‌رسد که این میزان تکاتوی نیاز بخش خانگی، تجاری، صنایع، نیروگاه‌ها، پتروشیمی‌ها و تزریق گاز به میادین نفتی را نمی‌نماید. به نحوی که در ماه‌هایی که مواجه با پیک مصرف می‌باشیم، با متوسط کسری حدود ۲۵۰ میلیون مترمکعب در روز مواجه خواهیم بود. در صورت ادامه روند کنونی، شکاف میان توان تولید با مصارف مورد نیاز بیش از این افزایش پیدا خواهد کرد. چرا که علاوه بر رشد مصارف بخش‌های مختلف بویژه در بخش‌های خانگی و صنایع، با افت توان تولید میادین گازی موجه هستیم. لذا با توجه به اهمیت رفع تراز منفی تولید، این مهم می‌بایست با اقدامات کوتاه‌مدت و بلندمدت به شرح ذیل مدیریت گردد.

۱. اهم برنامه‌های مربوط به اقدامات کوتاه‌مدت (یک ساله):
- اجرای مستمر پروژه‌های نگهداشت میادین گازی شامل:
  - حفاری تعمیراتی و درون میدانی در میدان پارس جنوبی به منظور افزایش تولید نهایی ۶ میلیون متر مکعب در روز؛
  - احداث مجموعه‌های جمع‌آوری و تفکیک تاناک دی و آغار به منظور حفظ پایداری تولید گاز؛
- راه‌اندازی کارخانه NGL-۳۱۰۰ با هدف جمع‌آوری گازهای مشعل منطقه دهدار
- راه‌اندازی ایستگاه‌های تقویت فشار در حال ساخت شامل ایستگاه‌های تقویت فشار هما، واوی و ایستگاه‌های پیش تراکم ۹۰۰ و ۱۰۰۰؛
- تکمیل فاز ۱۱ پارس جنوبی؛
- اجرای طرح‌های زودهنگام میادین دی، آغار، توس، خارنگ به ظرفیت ۲۳ میلیون مترمکعب در روز؛
- انعقاد قرارداد آغار فعالیت اجرایی واحدهای نمزدانی باالایشگاه فراشیند و شیرین‌سازی پالایشگاه پارسیان به ظرفیت ۴۰ میلیون متر مکعب در روز؛
- برنامه‌های کوتاه‌مدت جمع‌آوری گازهای مشعل به ظرفیت ۴ میلیون مترمکعب در روز؛

۲. اهم برنامه‌های مربوط به اقدامات بلندمدت (چهار ساله):
با اجرای برنامه‌های ذیل در مجموع تولید گاز غنی کشـور به حدود ۱۲۵۰ میلیون مترمکعب در روز در پایان دولت چهاردهم خواهد رسید.
- تسریع در اجرای طرح استراتژیک فشارافزایی پارس جنوبی ۷۰ درصد گاز تولیدی و ۴۰ درصد از بنزین کشور از محل میدان گازی مشترک پارس جنوبی تأمین می‌گردد. از آنجا که این میدان اکنون با کاهش فشار مواجه می‌باشد، برآورد می‌شود که از سال ۱۴۰۶ تولید گاز و میعانات گازی آن کاهش خواهد

یافت. لذا ضروری است **طرح فشار افزایی میدان گازی مشترک پارس جنوبی با سرمایه‌گذاری تقریبی ۲۰ میلیارد دلاره به عنوان یکی از طرح‌های استراتژیک دولت چهاردهم شناخته شده** و اقدامات ذیل برای آن صورت پذیرد:
- تعیین تکلیف تأمین منابع مالی طرح از جمله از طریق انعقاد موافقتنامه تأمین مالی طرح با صندوق توسعه ملی بلافاصله پس از تشکیل دولت چهاردهم؛
- انعقاد قراردادهای تأمین توربوکمپرسورهای فشارافزایی بلافاصله پس از تشکیل دولت چهاردهم؛
- انعقاد قراردادهای سایر اقلام دیرتحویل و مهم طرح حداکثر تا پایان آبان ماه ۱۴۰۳؛
- انعقاد قراردادهای GIC با پیمانکاران اصلی فشارافزایی حداکثر تا پایان آذرماه ۱۴۰۳؛
- انعقاد قراردادهای ساخت سکوهای فشارافزایی با سازندگان ایرانی و خارجی حداکثر تا پایان آذرماه ۱۴۰۳؛
- پیگیری مستمر و روزانه طرح به عنوان یک طرح استراتژیک توسط تیم ویژه وزیر نفت به منظور حصول اطمینان از راه‌اندازی اولین واحدهای فشارافزایی تا پایان سال ۱۴۰۶؛

- آماده‌سازی مناسب‌ترین میدان‌های گازی کشور پس از پارس جنوبی برای واگذاری و انعقاد قراردادهای توسعه و جلب سرمایه‌گذاری برای تأمین مالی بالغ بر ۱۵ میلیارد دلار شامل:
  - توسعه میدان گازی پارس شمالی به ظرفیت ۱۰۰ میلیون مترمکعب در روز؛
  - توسعه میدان گازی کیش به ظرفیت ۸۵ میلیون مترمکعب در روز؛
  - توسعه میادین گشن و فردوسی به ظرفیت ۵۶ میلیون مترمکعب در روز
  - توسعه میادین فرزاد الف و ب به ظرفیت ۴۲ میلیون مترمکعب در روز؛
  - توسعه میدان گازی فیروز به ظرفیت ۲۸ میلیون مترمکعب در روز؛
  - توسعه میدان گازی اوان به ظرفیت ۱۵ میلیون مترمکعب در روز؛
- آماده‌سازی میادین گازی طرح ضرتی نفت مناطق مرکزی و مخازن خاص برای واگذاری و انعقاد قراردادهای توسعه و جلب سرمایه‌گذاری برای تأمین مالی حدود ۷ میلیارد دلار شامل:
  - توسعه میادین گازی طرح ضرتی نفت مرکزی (۱۱ میدان شامل: سفید زاخور، هاگلان، سفید باغون، گردان، خارنگ، ارم، پازن، مدار، آغار فاز ۳۰، دی، توس و...) نفت مرکزی به ظرفیت ۱۳۰ میلیون مترمکعب گاز در روز.
  - توسعه مخازن خاص مناطق نفت‌خیز جنوب با ظرفیت تولید ۳۰ میلیون مترمکعب گاز در روز.
- تکمیل طرح‌های بلندمدت احداث کارخانه‌های NGL و تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل از طریق واگذاری یا سایر روش‌های جلب سرمایه‌گذاری صنایع انرژی‌بر علی‌الخصوص شرکت‌های پتروشیمی برای تأمین مالی بالغ بر ۵ میلیارد دلار شامل:
  - تکمیل ظرفیت کارخانه‌های NGL خارگ ۳۱۰۰ و ۳۲۰۰ به ظرفیت ۲۱٫۵ میلیون مترمکعب در روز.

- بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل شرق کارون در قالب ۲ طرح عمده به ظرفیت ۲۴ میلیون مترمکعب در روز.

هـ- طرح‌های توسعه میادین نفتی از طریق احیاء و افزایش ظرفیت تولید نفت خام

تولید نفت‌خام ایران پس از برچام و پیش از برگشت مجدد تحریم‌های بین‌المللی در سـال ۱۳۹۶ به طور متوسط برابر با ۳۸۲۶ هزار بشکه در روز بوده است. در حال حاضـر با وجود اینکه علیرغم ادامه تحریم‌ها، موانع صادرات نفت به طور تدریجی رفع گردیده است و محدودیتی از منظر فروش، برای تولید حداکثری از میادین نفتی وجود ندارد، میزان تولید نفت خام حدود ۳۴۰۰ هزار بشـکه در روز می‌باشـد. به نظر می‌رسـد علت عدم توسعه بیشتر و افزایش ظرفیت تولید به حداکثر ممکن، تأخیر در اجرای طرح‌های توسعه میادین نفتی و نیز اجرای ناکافی برنامه‌های نگهداشت توان تولید می‌باشد و در صورت تداوم این روند طی ۴ سال آینده با کاهش تولید روزانه ۶۰۰ هزار بشکه‌ای نفت خام، ظرفیت تولید نفت خام کشور به ۲۷۵۰ هزار بشکه در روز خواهد رسـید. این در حالی اسـت که با توجه به روند افزایشـی مصـرف فرآورده‌های نفتی در کشـور، سهم بزرگی از تولید نفت خام در سال ۱۴۰۷ صرف پاسخ به بخش پالایشی و تأمین نیاز داخل خواهد شد و پیش‌بینی می‌شود حدود ۹۵۰ هزار بشکه در روز نفت خام برای صادرات در دسـترس باشد. این موضوع قطعاً کشور و بودجه دولت را با چالش‌های جدی تأمین منابع مالی مواجه خواهد نمود. بر این اساس لازم اسـت با رفع چالش‌ها و تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت نسـبت به افزایش تولید نفت‌خام طی ۴ سال آینده اقدام نمود.

۳. اهم برنامه‌های مربوط به اقدامات کوتاه‌مدت (یک ساله):
- بازگردانی توان تولید میادین موجود از طریق اجرای طرح‌های نگهداشت توان تولید:
  - با اجرای اقدامات مربوط به تعمیر چاه‌های موجود و اسیدکاری، مشبک‌کاری و تزریق حلال به چاه‌های دارای افت تولید و تسریع در پروژه‌های تعریف شده نگهداشت، توان تولید با حفاری چاه‌های جدید در میادین توسعه‌یافته که برآورد می‌شود نیاز به جلب سرمایه‌گذاری و تأمین مالی حدود ۳ میلیارد دلار داشته باشد، توان تولید میادین نفتی موجود از حدود ۳۴۰۰ هزار بشکه در روز فعلی به حدود ۳۸۵۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت.
- تسریع در افزایش تولید ناشی از اجرای قراردادهای موجود واگذار شده برای توسعه و نگهداشت توان تولید:
  - شامل قراردادهای مربوط به توسعه میادین نفتی مشترک آزادگان جنوبی (۲۵ هزار بشکه در روز)، یادآوران (۱۰۱ هزار بشکه در روز)، یاران (۹ هزاربشکه در روز) و سپهر (۲ هزار بشکه در روز) و میادین سپهر و جفیر (۱۰۱ هزار بشکه در روز) با هدف افزایش تولید ۵۶ هزار بشکه در روز.

٤. اهم برنامه‌های مربوط به اقدامات بلندمدت (چهار ساله):

- دستیابی به افزایش تولید بیش از ۴۰۰ هزار بشکه در روز نسبت به افت تولید طبیعی میادین با تکمیل فعالیت‌های اجرایی قراردادهای IPC در دست اجرای ۱۲ میدان نفتی و طرح نگهداشت افزایش تولید
  - شامل افزایش تولید از قراردادهای مربوط به توسعه میادین نفتی مشترک یاران (۱۵ هزار بشکه در روز)، سپرف (۱۵ هزار بشکه در روز) و ازبه نفتی پارس جنوبی (۱۷ هزار بشکه در روز)، و آبان و یادار غرب (۵ هزار بشکه در روز) و میادین سپهر و جفیر (۷۰ هزار بشکه در روز)، شادگان (۵۵ هزار بشکه در روز)، کیوان (۳۰ هزار بشکه در روز)، چشمه خوش، دالیری و یادار شرق (۵۰ هزار بشکه در روز) با هدف افزایش توان تولید نهایی به حدود ۲۵۷ هزار بشکه در روز و افزایش تولید حدود ۱۵۰ هزاربشکه در روز از محل اجرای کامل طرح های نگهداشت و افزایش توان تولید نفت.
- دستیابی به افزایش تولید بیش از ۲۵۰ هزار بشکه در روز نسبت به تولید اولیه با تنفیذ قراردادهای توسعه و بهره‌برداری ۸ میدان نفتی
  - شامل افزایش تولید با تنفیذ قراردادها و انجام عملیات اجرایی قراردادهای مربوط به میادین نفتی مشترک آزادگان (۱۷۵ هزاربشکه در روز)، جنگوله (۳۰ هزار بشکه در روز) و آذر (۲۱ هزاربشکه در روز) و میادین بندرکه (۵ هزاربشکه در روز)، سوماز، سامان و داوران (۹ هزاربشکه در روز) و مسجد سلیمان (۹ هزار بشکه در روز) با هدف دستیابی به افزایش تولید نهایی حدود ۷۰۰ هزاربشکه در روز با جذب سرمایه گذاری جهت تأمین مالی حدود ۵۱ میلیارد دلار.
- دستیابی به افزایش تولید بیش از ۶۰۰ هزار بشکه در روز نسبت به تولید اولیه با انعقاد قراردادهای جدید برای توسعه و بهره‌برداری ۱۴ مخزن نفتی
  - شامل افزایش تولید از میادین نفتی مشترک یادآوران (۵۰ هزار بشکه در روز)، دهران و دانان (۱۱ هزار بشکه در روز) و اسفندیار (۴ هزار بشکه در روز) و میادین مخازن بنگستان آبنیور، منصوری و اهوار (۲۱۰ هزار بشکه در روز)، مارون آسماری و بنگستان (۱۵۰ هزار بشکه در روز)، گچساران (۸۰ هزار بشکه در روز)، بی بی حکیمه (۳۰ هزار بشکه در روز)، سوسنگرد (۳۵ هزار بشکه در روز)، دارخوین (۲۰۰ هزار بشکه در روز) و ابوذر (۱۵۰ هزار بشکه در روز) و با هدف افزایش توان تولید نهایی به حدود ۸۷۰ هزار بشکه در روز با جلب سرمایه گذاری و تأمین مالی حدود ۲۵ میلیارد دلار.
- اجرای طرح بازسازی و نوسازی تأسیسات سطح‌الارضی با برآورد نیاز به تأمین مالی حدود ۱۷٫۵ میلیارد دلار.
  - با توجه به قدمت بالا و عمر زیاد تأسیسات موجود صنعت نفت، به منظور افزایش پایداری تولید نفت خام و نیز ارتقاء سطح ایمنی و عملکرد این تأسیسات، نیاز است که طرح‌های مربوط به نوسازی، بهینه‌سازی و تعمیرات تأسیسات موجود در خشکی و دریا تعریف و اجرایی گردد. **استفاده از قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی در جلب سرمایه‌گذاری‌های مورد نیاز این بخش از جمله راهکارهای دارای اولویت است.**

- شناسایی کل منابع هیدروکربوری در پهنه کشور با اولویت مخازن مشترک از طریق:
  - اتمام اکتشاف مناطق مرزی
  - اولویت انجام فعالیت‌های اکتشافی در مناطق غیرمرزی در نواحی برخوردار از تأسیسات زیربنایی مناسب
- دستیابی به ضریب حداقل جایگزینی مناسب در اکتشاف منابع نفت خام و گاز طبیعی
- انجام حداقل سالانه ۱۰۰۰۰ کیلومتر مربع لرزه‌نگاری سه بعدی در طول برنامه
- تلاش در جهت تأمین منابع مالی طرح‌های اکتشافی
- تحلیل کلیه حوضه‌های رسوبی کشور و تدوین سند جامع و بلوک بندی حوضه‌های رسوبی سرزاسر کشور و نیز انجام فعالیت‌های اکتشافی نفت و گاز به گونه‌ای که کمتر از منابع برداشت شده از مخازن نباشد به همراه تدوین نقشه راه فعالیت‌های اکتشافی

- تعیین و تکلیف، پیگیری جدی افزایش ضریب بازیافت میدان‌های مشترک نفتی و گازی از طریق:
  - اولویت دادن به تأمین گاز مورد نیاز برنامه‌های تزریق به میادین نفت جهت افزایش بازیافت نهایی
  - اولویت کسب دانش فنی در زمینه ازدیاد برداشت و بهبود مکانیزم‌های تولید از مخازن کربناته شکافدار در حوزه بالادستی
  - عقد قراردادهای نفتی با هدف افزایش ضریب بازیافت از مخازن نفت کشور با بکارگیری فناوری های نوین و جلب سرمایه گذاری خارجی و ایجاد اشتغال
  - استفاده از دانش و تجارب شرکت های نفتی درجه اول جهان در زمینه های مدیریت، مطالعه و اجرای طرح ها بویژه در بخش بالادستی نفت وگاز با تأکید بر افزایش بازیافت نفت
  - مطالعه و بکارگیری روشهای توسعه یافته ازدیاد برداشت و ارتقاء ضریب بازیافت مخازن گازی با اولویت میادین مشترک و تخصیص منابع مالی و جلب حمایت از شرکتهای دانش بنیان داخلی

برنامه وزارت نفت دولت چهاردهم

۴. برنامه‌های بهینه‌سازی انرژی و کاهش مصرف حامل‌های انرژی

الف- راهکارهای کلان در تطابق با ماده (۴۶)برنامه هفتم پیشرفت:

۱. تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی برای هماهنگی فرابخشی و مدیریت کلان و متمرکز برنامه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی

۲. ایجاد حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و تبدیل آن به صندوق و واریز منابع مالی آن و حفظ این منابع در راستای تعریف‌شده قانونی

۳. اصلاح و توسعه بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی و محیط‌زیست از طریق انتشار و صدور گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی برای ذینفعان صرفه‌جویی و تعهد و تضمین برای تحویل حامل‌های انرژی موضوع گواهی‌های صرفه‌جویی

۴. جمع‌آوری گازهای مشعل

۵. اعمال تدریجی استانداردهای الگوی مصرف در تمامی بخش‌های مصرفی علی‌الخصوص صنایع

ب- برنامه‌های کلان وزارت نفت:

۱. ایجاد کارگروه ویژه ذیل وزیر نفت برای پیگیری موضوعات مرتبط با بهینه‌سازی مصرف انرژی

۲. تعیین و اولویت‌بندی تمامی طرح‌های قابل اجرا در حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی با شاخص بیشترین میزان کاهش مصرف با کمترین منابع مالی و سریع‌ترین روش اجرا

۳. فراخوان برای شناسایی و جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی علی‌الخصوص صنایع انرژی‌بر برای حضور حداکثری در طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی با ذینفع کردن آن‌ها از حامل‌های صرفه‌جویی شده

۴. همکاری نزدیک با سازمان بورس اوراق بهادار برای رفع تمامی محدودیت‌های مربوط به انتشار گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی و اطمینان از همراهی بازار با آن. همچنین مذاکره جدی با صنایع انرژی‌بر برای رفع ریسک حضور آن‌ها در بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی

۵. دریافت تمامی طرح‌های مردمی‌سازی صرفه‌جویی انرژی و تسهیل و تسریع در اجرای آن‌ها از

طریق واگذاری هرچه بیشتر منافع صرفه‌جویی به مصرف‌کنندگان

ج- اهم طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش نیروگاهی:

۱. افزایش بازدهی نیروگاه‌ها از طریق همکاری در اجرای حداکثری ماده (۱۰) قانون مانع‌زدایی صنعت برق

۲. اتصال هرچه سریعتر نیروگاه‌ها به شبکه گاز طبیعی

د- اهم طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش صنعت و کشاورزی:

۱. تعیین و اعمال استانداردهای الگوی مصرف انرژی در بخش‌های مختلف صنعتی و کشاورزی و تشویق بنگاه‌های این بخش از طریق صدور گواهی‌های صرفه‌جویی به نفع آن‌ها

۲. اجرای با فوریت طرح‌های کاهش مصرف انرژی در پروژه‌های بالادستی و تأسیسات نفت و گاز

۳. اجرای طرح‌های کاهش مصرف انرژی در شبکه انتقال گاز طبیعی و انتقال فرآورده‌های نفتی

۴. کنترل، بهینه سازی و مدیریت مصرف سوخت در سطح تاسیسات صنعت نفت با اعمال ممیزی‌های موثر

۵. بکارگیری سامانه های دقیق اندازه‌گیری، سنجش، ارزیابی و نظارتی افزایش راندمان و کاهش تلفات انتقال

۶. اعمال استانداردها و برچسب‌های انرژی برای لوازم، ساختمانها، وسایل نقلیه و تجهیزات صنعتی از منظر مصرف سوخت و جرایم و پاداش‌های متناسب

هـ- اهم طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش حمل و نقل:

۱. اجرای طرح‌های جایگزینی و تولید خودروهای گازسوز یا خودروهای بنزین‌سوز و نفت‌گاز سوز

۲. جایگزینی خودروهای فرسوده با خودروهای کم‌مصرف جدید

۳. بهبود و ارتقاء زیرساخت‌های حمل و نقل عمومی برای کاهش وابستگی به خودروهای شخصی

و- اهم طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش خانگی، تجاری و عمومی:

۱. راه‌اندازی سامانه مدیریت اطلاعات مصرف و ممیزی انرژی

۲. جایگزینی حداکثری بخاری‌های راندمان بالا

۳. ترویج و تشویق ساخت ساختمان‌های بهروز از انرژی با بهبود عایق‌کاری و استفاده از تجهیزات با راندمان بالا

۴. انجام ممیزی انرژی برای ساختمان‌های مسکونی، تجاری و صنعتی و ارائه مشوق‌های مالی

۵. کاهش یارانه انرژی از طریق افزایش پلکانی هزینه پرمصرف‌ها و تشویق مصرف‌کنندگان کمتر از الگو

۵. برنامه‌های توسعه مبادلات، واردات، صادرات و سواپ گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

الف- راهکارهای کلان در تطابق با ماده (۴۶)برنامه هفتم پیشرفت:

۱. پیگیری جدی قرارداد واردات و سواپ گاز طبیعی از روسیه به ویژه با هدف صادرات. همچنین تأکید بر عدم مصرف گاز وارداتی مگر برای جایگزینی با مصارف سوخت مایع

۲. واردات فرآورده‌های نفتی از کشورهای مشترک‌المنافع علی‌الخصوص همسایگان شمالی و غربی

۳. همکاری برای تشکیل هرچه سریعتر ستاد راهبری تجارت منطقه‌ای انرژی و برنامه‌ریزی برای استمرار فعالیت آن

ب- برنامه‌های کلان وزارت نفت:

۱. ایجاد کارگروه ویژه ذیل وزیر نفت برای تبدیل ایران به هاب انرژی منطقه

۲. شناسایی فوری ظرفیت‌های وارداتی و صادراتی فرآورده‌های نفتی

۳. مذاکره جدی با کشورهای همسایه و سایر کشورهای مشترک‌المنافع برای جلب همکاری آن‌ها در تجارت منطقه‌ای انرژی

ج- اهم طرح‌های توسعه مبادلات تجاری بین‌المللی:

۱. پیگیری و اجرای جدی قرارداد تجارت گازی با روسیه

۲. تأمین حداکثری تقاضای فرآورده‌های نفتی در کشورهای افغانستان، عراق و پاکستان

۳. توسعه ظرفیت‌های صادراتی گاز طبیعی از طریق توسعه خطوط لوله صادراتی و نیز تأسیسات ال‌ان‌جی

۴. افزایش مخازن ذخیره‌سازی زیرزمینی و روزمینی گاز طبیعی، نفت خام و فرآورده‌های نفتی علی‌الخصوص در مناطق مرزی

۵. توسعه مناطق ویژه‌ی انرژی در سواحل کشور علی‌الخصوص منطقه جاسک، قشم و مکران

۶. توسعه سوخت‌رسانی دریایی (بانکرینگ) از طریق ایجاد مشوق‌های قیمتی برای تأمین سوخت‌های دریایی، تولید سوخت‌های کم‌سولفور، توسعه استفاده از متانول در سوخت‌رسانی دریایی

۶. برنامه‌های جذب سرمایه‌گذاری برای توسعه ظرفیت پالایشی و پتروشیمی

الف- راهکارهای کلان در تطابق با ماده (۴۴، ۴۵ و ۴۸)برنامه هفتم پیشرفت:

۷. بازنگری مجوزهای احداث طرح‌های پالایشگاهی و پتروشیمی با هدف انتخاب طرح‌های دارای اقتصاد جذابتر و توسعه بیشتر زنجیره ارزش

۸. استفاده از تخفیف پلکانی خوراک برای توسعه زنجیره ارزش

۹. هدایت پالایشگاه‌ها برای کیفی‌سازی فرآورده‌های نفتی از طریق اعمال تخفیف خوراک مشروط به تخصیص بخشی از سود سالانه و اجرای طرح‌های کیفی‌سازی

۱۰. توسعه ظرفیت پالایشگاهی برون‌مرزی از طریق سرمایه‌گذاری یا استفاده از منابع تهاتر نفت

ب- برنامه‌های کلان وزارت نفت:

۱۱. ایجاد کارگروه ویژه ذیل وزیر نفت برای پیگیری موضوعات مرتبط با توسعه ظرفیت‌های پالایشی و پتروشیمی

۱۲. تعیین و اولویت‌بندی تمامی طرح‌های قابل اجرا در حوزه پالایشی و پتروشیمی و هدایت مجریان طرح‌ها به سمت طرح‌های با اولویت بیشتر با توجه به محدودیت منابع مالی با شاخص‌های تولید فرآورده‌های دارای کسری و نیز توسعه حداکثری زنجیره‌ی ارزش و تولید محصولات باارزش پتروشیمی

۱۳. فراخوان برای شناسایی و جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی علی‌الخصوص صنایع پایین‌دستی پتروشیمی برای حضور حداکثری در طرح‌های پالایشی و پتروشیمی برنامه‌ریزی شده

۱۴. طراحی و انعقاد قراردادهای بلندمدت و قابل اتکاء برای تضمین خوراک طرح‌های پالایشی و پتروشیمی

۱۵. هدایت شرکت‌های بزرگ پالایشی و پتروشیمی برای حضور در طرح‌های افزایش خوراک نفت و گاز (توسعه میادین)

ج- اهم طرح‌های توسعه ظرفیت پالایشی و پتروشیمی:

۱. سیاست‌گذاری جهت جذب سرمایه‌های کلان و خرد از بازار سرمایه، استفاده از ابزارهای نوین مالی و صندوق‌های پروژه جهت توسعه و رشد سالانه ۸ درصدی در صنعت پتروشیمی در طول برنامه هفتم پیشرفت

۲. افزایش ظرفیت محصولات پتروشیمی به ۱۳۱ میلیون تن مطابق برنامه هفتم توسعه و توجه ویژه به توسعه زنجیره‌های پروپیلن، پایین دست متانول، اتیلن و آروماتیک

۳. توسعه هاب دوم و سوم پتروشیمی در منطقه ویژه مکران (چابهار) و منطقه انرژی بر پارسیان

۴. جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با ارائه مشوق‌های مالی با تمرکز بر جذب سرمایه‌گذاران هندی و فرصت معافیت تحریمی بندر چابهار

۵. تکمیل آمایش سرزمینی صنعت پتروشیمی و پایین دست آن و ارائه طرح‌های مناسب میانی و پایین دستی پتروشیمی در پارک‌های شیمیایی (با همکاری وزارت صمت) با تمرکز و اولویت بر استان‌های مرزی با در نظر داشتن الزامات خوراک، آب، زیرساخت‌های صادراتی و دسترسی به بازارهای بین‌المللی و شبکه توزیع داخلی

۶. فعال‌سازی دیپلماسی پتروشیمی به منظور توسعه بازار در کشورهای همسایه و بازارهای هدف با همکاری هلدینگ‌های بزرگ پتروشیمی، وزارت خارجه، انجمن‌های تخصصی و اتاق بازرگانی.

۷. استفاده حداکثری از ظرفیت نصب شده در صنعت پتروشیمی از طریق تأمین خوراک پایدار واصلاح فرآیند واگذاری فرصت‌های سرمایه‌گذاری در توسعه میادین بالادستی جهت جذب مشارکت بخش خصوصی پتروشیمی و تأمین خوراک‌های مورد نیاز

۸. توسعه تکنولوژی‌های مورد نیاز با شناسایی و تدوین راهبردهای کسب دانش‌های فنی مورد نیاز در صنعت پتروشیمی در افق ۱۰ ساله آتی

۹. توزیع عادلانه و هوشمندانه فرصت‌های سرمایه‌گذاری پتروشیمی از طریق اصلاح فرایندهای جاری در زمینه صدور مجوزها و تعیین اولویت‌های دریافت تسهیلات مالی به سمت بخش خصوصی واقعی

برنامه وزارت نفت دولت چهاردهم

۱۰. ایجاد شورای راهبری صنعت پتروشیمی با مشارکت ذینفعان اصلی ازجمله هلدینگ‌ها، انجمن صنفی و نمایندگان بخش خصوصی واقعی جهت ایجاد تعامل و تصمیم‌گیری در مسائل کلان صنعت و ایجاد انسجام و هماهنگی خصوصا در مسائل کلان مانند بازرگانی خارجی جهت جلوگیری از رقابت های مخرب، سرمایه‌گذاری، توسعه صنعت و توسعه سرمایه‌های انسانی

۱۱. توسعه زیرساخت‌های لازم جهت توسعه صنعت پتروشیمی

۱۲. اصلاح اساسنامه شرکت ملی صنایع پتروشیمی بر اساس وظایف و ماموریت های جدید در قالب یک سازمان توسعه‌ای

۱۳. ارتقاء کیفی بنزین در شرکت پالایش نفت شیراز، توسعه و تثبیت فاز ۲ شرکت پالایش نفت آبادان؛ واحد گوگردزدایی از ته مانده برج‌های تقطیر در شرکت پالایش نفت اصفهان؛ خالص‌سازی هیدروژن و ارتقاء کیفی نفت گاز در شرکت پالایش نفت تبریز؛ واحد کک سوزنی در شرکت پالایش نفت شازند؛ ارتقاء کیفی فرآورده سنگین در شرکت پالایش نفت بندرعباس (کک اسفنجی)؛ ارتقاء کیفی فرآورده‌های سنگین در پالایش نفت تهران؛ واحدهای تصفیه نفتا و بنزین‌سازی در شرکت پالایش نفت تهران؛ ارتقاء کمی و کیفی فرآورده‌های تولیدی شرکت پالایش نفت کرمانشاه؛ واحد تقطیر در خلاء شرکت پالایش نفت آبادان؛ ارتقاء کیفی نفت کوره در شرکت پالایش نفت لاوان؛ افزایش تولید بنزین از نفتای مازاد و همچنین ارتقاء کیفیت بنزین و نفت گاز در شرکت نفت ستاره خلیج فارس

۷. تقویت منابع انسانی و اصلاح ساختار وزارت نفت

سرمایه انسانی به عنوان اصلی‌ترین محرک توسعه صنعت نفت کشور از بالادست تا پایین‌دست می‌باشد. در این صنعت، هیچ ثروتی ارزشمندتر از نیروی انسانی کارآمد، متخصص، باانگیزه و متعهد نیست که خوشبختانه این صنعت از یکی از بزرگترین ظرفیت‌های سرمایه انسانی متخصص در کشور به عنوان یک فرصت بزرگ برخوردار می‌باشد.

در سنوات اخیر به دلایل متعدد این سرمایه ارزشمند مورد بی‌مهری واقع شده و متاسفانه بهره‌وری صنعت نفت در شرایط کنونی به صورت جدی تحت تاثیر این بی‌انگیزگی قرار گرفته است. لذا ضروری است اقداماتی به شرح زیر در خصوص اصلاح نظام‌ها، ساختارها و سیاست‌های سرمایه‌های انسانی صنعت نفت صورت پذیرد:

۱. تعامل سازنده با مجلس شورای اسلامی به منظور اصلاح نظام جبران خدمات کارکنان صنعت نفت با رویکرد بهبود رقابت‌پذیری صنعت نفت در جذب و نگهداشت کارکنان متخصص صنعت به ویژه در مناطق عملیاتی، سکوهای بهره‌برداری و حفاری؛

۲. بهبود وضعیت مستمری بازنشستگان و بازماندگان صنعت نفت و استفاده از تمامی امکانات و ظرفیت‌های قانونی جهت افزایش مزایا و رفاهیات آنها؛

۳. اجرای کامل طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان ارکان ثالث؛

٤. پیگیری مستمر و اجرای بدون وقفه تمامی قوانین مرتبط با امتیازات ایثارگران معزز از قبیل قانون تسهیلات، قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و قوانین برنامه مرتبط؛

۵. جانشین‌پروری و ایجاد زمینه جهت ارتقای نیروی انسانی و توجه به شایسته‌سالاری جهت رشد اصولی جوانان و حضور آنان در بخش‌های مدیریتی؛

٦. تدوین برنامه ویژه مرتبط با بانوان صنعت نفت با هدف عادلانه شدن تخصیص مزایا، رفع بی‌عدالتی‌ها و ایجاد تبعیض مثبت در ارتقاء به سمت‌های مدیریتی؛

۷. بازتعریف اساسی در نظام سلامت، رفاهیات و مزایای کارکنان و خانواده‌های صنعت نفت و ایجاد مزیت رقابتی و تخصیص عادلانه آن بین نیروها با مدل‌های متنوع قراردادی؛

۸. رقابتی نمودن فرآیند جذب و بکارگیری و افزایش اساسی جذابیت‌های صنعت نفت به منظور فراهم

آوردن امکان جذب بهترین نیروهای متخصص بازار کار داخل کشور؛

۹. پیاده‌سازی و استقرار نظام‌های توسعه شایستگی مدیران و کارکنان و تمرکز بر حرفه‌ای‌گرایی؛

۱۰. بازآرایی ساختار، نظام حکمرانی و نظام مالی صنعت نفت، شفاف‌سازی حدود اختیارات و جایگ نمودن ساختار کنونی، تفکیک وظایف اجرایی و رگولاتوری، بازنظراحی و اصلاح رابطه مالی وزارت نفت با رویکرد بنگاه‌داری اقتصادی و اداره صنعت نفت برمبنای افزایش سود؛

۱۱. تدوین برنامه نظام‌مند آموزشی بر اساس مسیر و جایگاه شغلی کارکنان و ارتقای سطح مهارتهای ایشان؛

۸. برنامه‌های توسعه فناوری در صنعت نفت

با توجه به شرایط کشور طرح‌های ساخت داخل که شامل تجهیزات مهم، مورد نیاز و اولویت‌دار صنعت نفت است می‌بایست به التمام برسد و به شرکتهای دانش‌بنیان توجه ویژه داشت. همچنین حمایت از توسعه و توانمندسازی شرکت‌های اکتشاف و تولید ایرانی و مدیریت طرح ضروری است. موضوع بعد تقویت نهادهای ایجاد شده در دانشگاه‌ها برای مطالعات طرح‌های بالادستی و ایجاد لیسانس‌های پایین‌دستی و حمایت از توسعه آن‌ها است.

الف- سیاست‌ها و روش‌های اجرایی

۱. تشکیل ائتلاف‌های استراتژیک پیمانکاران برتر داخلی برای ورود به بازارهای خارجی

۲. ایجاد زیرساخت‌های لازم جهت ساخت داخل گروه‌های کالاهایی اولویت‌دار صنعت نفت

۳. الزام به توسعه نظام مدیریت تضمین کیفیت ساخت کالا، خدمات، فرآیند و تجهیزات صنعت نفت در داخل کشور تا سطح استانداردهای بین‌المللی

٤. ایجاد صندوق حمایتی و پوشش ریسک و راه‌اندازی بیمه محصولات و تجهیزات صنعتی تولیدکنندگان داخلی

۵. استفاده از شریک خارجی در کنار شرکتهای داخلی و الزام طرف خارجی به توسعه شرکتهای داخلی

٦. عقد قراردادهای بلندمدت با تولیدکنندگان و شرکت‌های داخلی در زمینه تأمین تجهیزات کلیدی و انجام فعالیت‌های توسعه‌ای و در نهایت توسعه و تحقیق از طریق دانشگاه‌ها با الزام به رعایت کیفیت و قیمت رقابتی

۷. به روز کردن نظام اجرایی طرح‌های صنعت نفت

۸. پیگیری تشکیل کنسرسیوم شرکت‌های مهندسی، پیمانکاری و ساخت تجهیزات

۹. تأسیس شورای عالی سیاست‌گذاری نوآوری صنعت نفت به منظور ایجاد و ترویج گفتمان نوآوری در صنعت نفت؛

۱۰. ایجاد ساختار برای توسعه فناوری‌های با شاخص نزدیکی به لبه دانش (TRL) بالا؛

۱۱. تدوین سند آینده‌نگاری در صنعت نفت به صورت پویا و احصاء نقشه راه و راهبردهای هر بخش

صنعت مبتنی بر آن؛

۱۲. ایجاد مدیریت سبد فناوری در سطح صنعت نفت؛

۱۳. احیای حقوق مالکیت فکری در سطح صنعت نفت؛

۱۴. شناسایی دانش‌های فنی مورد نیاز صنعت نفت و بومی‌سازی آنها از طریق تدوین و یا انتقال دانش فنی توسط پاتسیل‌های داخلی کشور به نحوی که این فناوری‌ها: ۱- باعث کاهش هزینه‌های تولید شود؛ ۲- باعث کاهش آلایندگی‌های محیط زیستی شود؛ ۳- در پرتو این فناوری‌ها صنعت به سمت تولید محصولات فراگیر حرکت نماید؛ ۴- در تکامل و بهینه‌سازی فرایندهای موجود به کار رود؛

۱۵. بررسی امکان تولید وذخیره‌سازی هیدروژن به عنوان سوخت تکمیلی/ جایگزین؛

۹. مسئولیت‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی

۱. کمک به توانمندسازی و اشتغال حوزه‌ای عملیاتی صنعت نفت در راستای محرومیت زدایی و توسعه مناطق مختلف کشور بویژه مناطق؛

۲. برنامه‌ریزی توسعه صنایع پایین‌دستی در مناطق کمبرخوردار به منظور ایجاد اشتغال پایدار و محرومیت‌زدایی از این قبیل مناطق؛

۳. استفاده از ظرفیت‌های مردمی در اجرای پروژه‌های عام‌المنفعه

برنامه وزارت نفت دولت چهاردهم

۱۰. اسناد بالادستی حاکم بر برنامه پیشنهادی

الف- سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

۱. بندهای ناظر بر بخش نفت و گاز

بندهای زیر از سیاستهای اقتصاد مقاومتی به طور مستقیم ناظر بر بخش نفت و گاز میباشند که به عنوان خط مشی کلی در تعریف فعالیتها و طرحهای وزارت نفت مالک برنامه ریزی و اجرا قرار و خواهد گرفت.

- بند ۴ -کاهش شدت انرژی
- بند۱۳ -مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:
  - انتخاب مشتریان راهبردی
  - ایجاد تنوع در روش های فروش
  - مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش
  - افزایش صادرات گاز
  - افزایش صادرات پتروشیمی
  - افزایش صادرات فرآورده های نفتی
- بند ۱۴ -افزایش ذخایر راهبردی نفت وگاز کشور به منظور الزگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیتهای تولید نفت و گاز، به ویژه در میادین مشترک
- بند ۱۵ -افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه براساس شاخص شدت مصرف انرژی و بالا برش صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع

ب- بندهای مرتبط سیاست های کلی برنامه هفتم ابلاغی مقام معظم رهبری

- اصلاح ساختار بودجه دولت از طریق:
  - شفاف سازی و ضابطهمند نمودن درآمدها و هزینههای شرکت نفت در بودجه.
- افزایش حداکثری تولید نفت خام و گاز طبیعی در میادین مشترک:
  - افزایش ضرب بازیافت در میادین مستقل.
  - افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز.
- اجرای چند طرح عظیم اقتصادی ملی، پیشران، زیرساختی، روزامد و مبتنی بر آینده‌نگری.
- فعال‌سازی مزیت‌های جغرافیایی - سیاسی و تبدیل جمهوری اسلامی ایران به مرکز مبادلات و خدمات انرژی با رویاسازی مقررات و ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم.
- تحقق سیاست‌های کلی آمایش سرزمین با توجه به مزیت‌های بالفعل و بالقوه و اجرایی ساختن موارد برجسته آن با توجه ویژه بر درپا، سواحل، بنادر و آبهای مرزی.

- افزایش شتاب پیشرفت و نوآوری علمی و فناوری و تجاری‌سازی آن‌ها به ویژه در حوزه‌های انرژی‌های نو و تجدیدپذیر

ج- احکام و تکالیف مندرج در برنامه هفتم پیشرفت مرتبط با بخش نفت و گاز

ماده ۲- در اجرای بند (۱) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم ابلاغی ۱۴۰۱/۶/۲۰ از سوی مقام معظم رهبری و به‌منظور تحقق اهداف کمّی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

سنجه عملکردی	واحد	متوسط رشد سالانه در برنامه
رشد صادرات نفتی	درصد	۱۲
رشد صادرات غیر نفتی	درصد	۲۳
رشد بخش نفت	درصد	۹

ماده ۱۴-

الف- اختصاص یک‌سوم از سه درصد (۳%) درآمد حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی بر اساس سهم هر استان در ارزش تولید نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز و دو سوم باقیمانده به شهرستان‌ها، بخشها و دهستان‌های کمتر توسعه‌یافته بر اساس شاخص‌های توسعه‌یافتگی تعیین شده توسط سازمان.

ب- واریز ماهانه حداقل شصت درصد (۶۰%) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی ازجمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان و گوگرد و مایعات گازی به حساب «سرمایه‌گذاری نفت و گاز کشور» وفق بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم پس از کسر سهم مربوط به حساب بهینه‌سازی انرژی موضوع جزء ۲-۵ بند «الف» ماده (۳۶) قانون هفتم پیشرفت و مصرف منابع فوق با رعایت اصول ٤٤ و ٨٠ قانون اساسی جهت :

- اکتشاف با توسعه میادین جدید نفت و گاز با نگهداشت و افزایش تولید میادین موجود کشور با اولویت میادین مشترک به ویژه شناراقرایی میدان گازی مشترک پارس جنوبی
- مشارکت در طرحهای مصوب ستاد راهبری تجارت منطقه‌ای انرژی
- احداث، مقاوم‌سازی، نوسازی و بازسازی زیرساخت‌های اساسی مورد نیاز برای ذخیره‌سازی، انتقال، توزیع و صادرات نفت و گاز طبیعی و فرآورده نفتی و گازی
- تأمین تجهیزات و احداث تأسیسات هوشمند اندازه‌گیری و رصد لحظه‌ای مبادلات نفت، گاز، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و گازی
- مشارکت در اجرای طرحهای بهینه‌سازی و مدیریت مصرف انرژی کشور بویژه کاهش نا‌ترازی گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی و گازی

ماده ۱۵- به‌منظور مولدسازی ذخایر نفت و گاز کشور، سرعت‌بخشی به توسعه میادین نفت و گاز و اصلاح رابطه مالی دولت با شرکت ملی نفت ایران قراردادهای مجاز با شرکت ملی نفت ایران در مورد میادین در حال بهره‌برداری یا دارای قرارداد توسعه فعلی در قالب قراردادهای بلندمدت به تفکیک میدان/مخزن نفت

و گاز با تصویب شورای اقتصاد اقدامات زیر منعقد خواهد شد:

- در مورد سایر میادین نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و میادین گازی نسبت به واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میادین به شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکتهای متقاضی صاحب صلاحیت اکتشاف و تولید اقدام خواهد شد به‌نحوی که در پایان سال سوم اجرای این قانون حداقل دو درصد (۲%) و در پایان برنامه حداقل پنج درصد (۵%) از توان تولید نفت کشور به شرکتهای متقاضی غیردولتی ذی‌صلاح عرضه شده باشد.
- به‌منظور افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری در میادین گازی نسبت به سرمایه‌گذاری جهت توسعه میادین گازی جدید اقدام و تولیدات حاصل مطابق الزامات تبصره ۲ ماده ۱۵ صادر خواهد شد و اولویت بخشی تخصیص گاز طبیعی تولیدی از این میادین به صنایع انرژی‌بر و پتروشیمی‌ها که در طرحهای جمع‌آوری گازهای مشعل (فلر) و میادین جدید گازی از طریق مشارکت با شرکتهای اکتشاف و تولید در توسعه آنها مشارکت داشته اند به عمل خواهد آمد.

ماده ۴۲- در اجرای بند (۸) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم پیشرفت و به‌منظور تحقق اهداف کمّی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره۸- اهداف کمّی سنجه‌های عملکردی انرژی (نفت و گاز)

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمّی در پایان برنامه
ظرفیت تولید صیانتی نفت خام	هزار بشکه در روز	۴۸۰۰
تولید نفت خام (تولن)	هزار بشکه در روز	۴۵۸۰
افزایش تولید نفت خام و گاز از میادین مشترک	معادل هزار بشکه در روز	۱۰۸۰
تولید میعانات گازی	هزار بشکه در روز	۸۷۰
تولید گاز خام	میلیون مترمکعب در روز	۱۳۴۰
جمع‌آوری گازهای مشعل	میلیارد مترمکعب در سال	۱۶
کاهش مصرف از طریق اجرای طرحهای بهینه‌سازی مصرف انرژی (مطابق جدول شماره ۱۰)	معادل هزار بشکه نفت خام در روز	۱۲۸۵
تولید بنزین	میلیون لیتر در روز	۱۲۹
تولید نفت گاز	میلیون لیتر در روز	۱۳۰
تولید نفت کوره	میلیون لیتر در روز	۴۹
نسبت تولید بنزین و نفت گاز پورو ۴ به بالا به کل تولید این دو فرآورده	درصد	۷۵
نسبت تولید محصولات سنگین پالایشی به کل محصولات پالایشی	درصد	۲۰
افزایش ضریب بازیافت نفت خام در طول اجرای برنامه	درصد	۱

ماده ۴۳- اصلاح ساختار اداری و سازمانی ستادی، شرکتها و سازمان‌های زیرمجموعه وزارت نفت با

همکاری سازمان و با رویکرد تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری

صدور گواهی سوخت صرفه‌جویی‌شده موضوع ماده (۴۶) قانون برنامه پیشرفت بابت سوخت فسیلی صرفه‌جویی‌شده توسط نیروگاههای هسته‌ای که در طول اجرای برنامه احداث می‌شود، هر ماه صادر نموده و به سازمان انرژی اتمی ایران تحویل دهند.

ماده ۴۴-

عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک با همسایگان و عقد قراردادهای مشارکت در تولید میادین مشترک با رعایت قوانین و اصل هفتاد و هفتم و هفتم (۷۷) قانون اساسی با هدف تولید حداکثری و در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی و مقاوم‌سازی اقتصاد

مشارکت در توسعه با احداث پالایشگاه یا پتروپالایشگاه خارجی یا تملک سهام آنها و نیز افزایش ظرفیت داخلی پتروپالایش نفت کشور به میزان ۳۰۰ هزار بشکه

ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم برای ذخیره‌سازی گاز طبیعی جهت بازیافت حداقل یکصد و بیست میلیون مترمکعب گاز طبیعی در روز طی دوره دوماهه اوج مصرف

راهاندازی و بهربرداری از سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی جهت پایش و نظارت بر جریان و فرایندهای نقاط استحراج، انتقال و ذخیره‌سازی، تولید و مصرف (داخلی و صادرات)

معاوضه (سواپ) فرآورده‌های نفتی و نفت خام به میزان دویست هزار بشکه در روز و صادرات و واردات گاز کشور به ترتیب به میزان چهل میلیارد مترمکعب و بیست میلیارد مترمکعب در سال

ماده ۴۵- تهیه سازوکارهای مورد نیاز برای ارتقای کیفی فرآورده‌های تولیدی و کاهش تولید فرآورده‌های سنگین در راستای افزایش ارزش‌افزوده محصولات در زنجیره پایین‌دستی پتروپالایشگاهی و نیز افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزامات قانونی داخلی و بین‌المللی با اعطای تخفیف خوراک ۵ درصدی به شرکتهای پالایش نفت و مپعالنات گازی و نیز تخفیف خوراک تحویلی به شرکتهای پتروشیمی

ماده ۴۶- به‌منظور مدیریت و کاهش شدت انرژی:

- پیگیری و اجرایی نمودن برنامه‌های افزایش بهروری و بهینه‌سازی در کل زنجیره تولید تا مصرف با رعایت قوانین بالادستی و به طور خاص ماده ۴۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور در همکاری و هماهنگی کلیه دستگاههای مربوطه و بویژه مجلس محترم شورای اسلامی جهت اصلاح قوانین و مقررات و تسهیل تقاضا به منظور حصول به میزان صرفه‌جویی مندرج در ماده ۴۶ برنامه بادشده به میزان ۱۲۸۵ هزاربشکه در روز معادل نفت خام
- همکاری با سایر مراجع بالادستی جهت تهیه اساسنامه سازمان بهینه سازی و مدیریت راهبردی انرژی به عنوان یک نهاد حاکمیتی بالادستی و اگزدار و نیز تدوین آیین نامه اجرایی مربوطه و تسهیل در ادغام سازمان بهینه سازی مصرف سوخت در این سازمان با توجه به الزامات بند الف-۲۰ ماده ۴۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور.

- ایفای نقش کلیدی وزارت نفت در انجام تعهدات قانونی مربوطه به منظور بهینه‌سازی ترکیب سبد انرژی و اطمینان از اتخاذ رویکرد متوازن برای تأمین نیازهای انرژی درآینده با توجه به شرایط تولید و مصرف و خرید تضمینی گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی یا عدم مصرف سوخت ارائه‌شده توسط مردم و بخش دولتی و غیردولتی
- ایفای تعهدات وزارت نفت بازپرداخت طرحهای بهینه‌سازی مصرف انرژی به‌منظور تسهیل در شکل‌گیری «بازار بهینه‌سازی انرژی»، تضمین تسویه «گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی» و کاهش تکوال‌پذیری آنها
- اعمال استانداردهای اجباری عملکرد انرژی و برچسب‌گذاری لوازم، ساختمانها، وسایل نقلیه و تجهیزات صنعتی از منظر مصرف سوخت و جریمه و پاداش‌های متناسب و الزبخش با گواهیهای مربوطه مطابق سازوکار بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست از طریق بهاءبازار (بورس) انرژی
- همکاری در تهیه برنامه جامع تأمین و تخصیص حامل‌های انرژی شبکه حمل‌ونقل کشور با شامل بنزین، نفتگاز، گازمایع، برق و گازطبیعی فشرده با همکاری سازمان به‌منظور رفع ناترازی بنزین، ایجاد تنوع در سبد سوختی کشور و اجرای تکالیف یادافت غیرعامل و قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵.
- تضمین ارائه حواله یا سپرده نفت خام قابل تبدیل به گواهی معادل حامل صرفه‌جویی‌شده از سهم دولت به سرمایه‌گذاران و تحویل نفت یا ارزش معادل روز تحویل، بر اساس مصوبات شورای اقتصاد در هر یک از طرحهای صرفه‌جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
- همکاری جهت اخذ جریمه‌های موضوع ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی بر مبنای قیمت ۵ردرآلی اخذ می‌گردد و همچنین عوارض گازهای مشعل (فلر) سوزاندهنده در تأسیسات نفت و گاز به‌ازای هر مترمکعب گاز با اعلام ماهانه دبیرخانه هیات عالی نظارت بر منابع نفتی (سازمان)

ماده ۴۸- توسعه زنجیره اکتشاف و استخراج نفت و گاز و پترو پالایشگاهها و صنایع پایین‌دستی پتروشیمی به‌منظور تحقق سیاستهای کلی از جمله رشد اقتصادی، اجرای طرحهای عظیم اقتصادی ملی، پیشران، روزآمد و مبتنی بر آینده‌نگری و تکمیل زنجیره ارزش و جهش اقتصادی

تخصیص تخفیف‌های پلکانی نرخ خوراک موضوع جزء (۳) تبصره بند «ب» ماده (۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها با استفاده از «اوراق تسویه» مبتنی بر خوراک، در طول زنجیره ارزش صنایع پایین‌دستی نفت و گاز به سرمایه‌گذاران دارای قراردادهای بلندمدت

ماده ۶۰- تأمین سوخت و گاز پایدار موردنیاز شهرکهای صنعتی، پالایشگاهها، پتروپالایشگاهها، مجتمعهای فولادی و شهرکهای شیلانی و آبزی‌پروری.

ماده ۶۲- سوخت‌رسانی سالانه حداقل پنج میلیون تن به کشتیها (بنکرینگ) در منطقه خلیج فارس و دریای عمان با اولویت بنادر شهید رجایی و قشم به همراه خدمات جانبی در راستای افزایش سهم از بازار ارائه سوخت و خدمات جانبی بر اساس استانداردهای سوخت‌رسانی دریایی و کیفیت سوخت مندرج در این ماده

ماده ۶۳- فراهم نمودن سوخت مورد نیاز برای مجتمعهای شیلانی و توسعه ناوگان صید فراساحلی

سیاست (دیپلماسی) اقتصادی

ماده ۱۰۱- کمک به ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی از طریق تقویت ترانزیت انرژی و نیز توسعه سواحل مکران و ارتقای جایگاه کشور در زمینه تجارت فناوری و دانش‌بنیان و صدور خدمات فنی و مهندسی، انتقال و خدمات معاوضه (سواپ) انرژی اعم از گاز، نفت با همکاری وزارت امورخارجه

د- چشم انداز صنعت نفت در سند چشم‌انداز

مهمترین رئوس چشم انداز صنعت نفت ایران در سند چشم انداز بیست ساله که سال آینده به پایان خواهد رسید بر اساس آسیب شناسی و شناسایی دلیل عدم تحقق اهداف ترسیم شده ذیل نیاز به بازنگری و تدوین برای ۲۰ سال آینده دارد که می توان جایگاه صنعت نفت ایران را در بلند مدت در اقتصاد ملی و همچنین صادرات انرژی در سطح منطقه و جهان ارتقا دهد:

- کاهش شدت مصرف انرژی کشور
- بازیابی جایگاه دوم تولید کننده نفت خام در اوپک
- دستیابی به جایگاه اول منطقه به لحاظ ظرفیت پالایشی به منظور ایجاد بالاترین ارزش افزوده از منابع هیدروکربوری کشور
- دستیابی به جایگاه اول منطقه از لحاظ ارزش مواد و کالاهای پتروشیمی به منظور ایجاد بالاترین ارزش افزوده از منابع هیدروکربوری کشور
- نیل به جایگاه اول فناوری نفت و گاز در منطقه
- دستیابی به جایگاه اول هاب گازی در منطقه